

राष्ट्रीयसंस्कृतसंस्थानम्

(समविश्वविद्यालयः)

राष्ट्रीयमूल्याङ्कन-प्रत्यायन-परिषदा 'ए' श्रेण्यां प्रत्यायितम्
नवदेहली

RASHTRIYA SANSKRIT SANSTHAN

(Deemed University)

Accredited with 'A' Grade by NAAC

New Delhi

पाठ्यक्रमः

SYLLABUS

आचार्यः (एम.ए.)

ACHARYA (M.A.)

सत्रार्द्धप्रणाली

राष्ट्रीयसंस्कृतसंस्थानम्

RASHTRIYA SANSKRIT SANSTHAN

2017

प्रकाशकः : कुलसचिवः
राष्ट्रीयसंस्कृतसंस्थानम्
(भारतसर्वकारस्य मानवसंसाधनमन्त्रालयान्तर्गतमानितविश्वविद्यालयः)
56-57, इन्स्टीट्यूशनल एरिया, जनकपुरी, नवदेहली-110058

Published : The Registrar,
Rashtriya Sanskrit Sansthan
(Deemed University under the Ministry of Human Resource
Development, Govt of India).
56-57, Institutional Area, Janakpuri, New Delhi-110 058

© : राष्ट्रियसंस्कृतसंस्थानम्
Rashtriya Sanskrit Sansthan

प्रकाशनवर्षम् : 2017
Year of Publication

मूल्य : ₹ 20.00
Price

मुद्रक : डी.वी. प्रिंटर्स
97-यू.बी., जवाहर नगर, दिल्ली-110007

पाठ्यक्रमः

SYLLABUS

आचार्यः (एम०ए०)
ACHARYA (M.A.)

सत्राब्द्धप्रणाली
Semester Wise

अनुक्रमणिका

विषयः	पृष्ठसंख्या
1. परीक्षापत्रविवरणम्	7
2. आचार्यपाठ्यक्रमः-	
1. नव्यव्याकरणम्	9
2. प्राचीनव्याकरणम्	12
3. साहित्यम्	15
4. सिद्धान्तज्योतिषम्	24
5. फलितज्योतिषम्	28
6. सर्वदर्शनम्	31
7. धर्मशास्त्रम्	35
8. जैनदर्शनम्	43
9. बौद्धदर्शनम्	47
10. सांख्ययोगः	51
11. नव्यन्यायः	54
12. प्राचीनन्यायवैशेषिकम्	57
13. मीमांसा	60
14. अद्वैतवेदान्तः	64
15. पुराणेतिहासः	67
16. वेदः	70
17. पौरोहित्यम्	73
3. ऐच्छिकविषयाः, तेषां विस्तृतः पाठ्यक्रमश्च	78
आचार्यः (एम०ए०)	5

परीक्षापत्रविवरणम्

आचार्यपाठ्यक्रमः द्वयोः वर्षयोः चतुर्षु सत्रार्द्धेषु विभक्तः। प्रतिसत्रार्द्धं पञ्चप्रश्नपत्राणि सन्ति। एवञ्च आचार्यपाठ्यक्रमे विंशतिः प्रश्नपत्राणि सन्ति। प्रतिप्रश्नपत्रे 80 अङ्काः लिखितपरीक्षायै, 20 अङ्काश्च आन्तरिकमूल्याङ्कनस्य-कृते निश्चिताः। एवञ्च मिलित्वा प्रतिप्रश्नपत्रं 100 अङ्काः निर्धारिताः। प्रश्नपत्राणां विस्तृतं विवरणम् अधोनिर्दिष्टम्-

		अङ्काः		पूर्णाङ्काः
प्रथमसत्रार्द्धः	- पत्रम् - I	80+20	-	100
	पत्रम् - II	80+20	-	100
	पत्रम् - III	80+20	-	100
	पत्रम् - IV	80+20	-	100
	पत्रम् - V	80+20	-	100
				500
द्वितीयसत्रार्द्धः	- पत्रम् - VI	80+20	-	100
	पत्रम् - VII	80+20	-	100
	पत्रम् - VIII	80+20	-	100
	पत्रम् - IX	80+20	-	100
	पत्रम् - X	80+20	-	100
				500
तृतीयसत्रार्द्धः	- पत्रम् - XI	80+20	-	100
	पत्रम् - XII	80+20	-	100
	पत्रम् - XIII	80+20	-	100
	पत्रम् - XIV	80+20	-	100
	पत्रम् - XV	80+20	-	100
				500
चतुर्थसत्रार्द्धः	- पत्रम् - XVI	80+20	-	100
	पत्रम् - XVII	80+20	-	100
	पत्रम् - XVIII	80+20	-	100
	पत्रम् - XIX	80+20	-	100
	पत्रम् - XX	80+20	-	100
				500
		सम्पूर्णाङ्काः	-	2000

1. आचार्यः (नव्यव्याकरणम्)

प्रथमवर्षम्

प्रथमसत्रार्द्धः

पत्रम् I 80+20=100

लघुशब्देन्दुशेखरः (संज्ञाप्रकरणात् न पदान्त इति सूत्रं यावत्)

पत्रम् II 80+20=100

परिभाषेन्दुशेखरः, प्रथमतन्त्रम्

पत्रम् III 80+20=100

व्याकरणमहाभाष्यम् - षष्ठसप्तमाह्निके

पत्रम् IV 80+20=100

वैयाकरणभूषणसारः - आरम्भतः सुबर्थप्रकरणं यावत्

पत्रम् V 80+20=100

(क) वैदिकवाङ्मयस्येतिहासः

1. वेदानां महत्त्वम्
2. चतुर्णां वेदानां संक्षिप्तपरिचयः
3. संहिताब्राह्मणारण्यकोपनिषदां संक्षिप्तपरिचयः
4. वेदाङ्गानां संक्षिप्तपरिचयः

(अनुशासितग्रन्थानां सूची पुस्तिकायाः अन्ते द्रष्टव्या ।)

अथवा

ऐच्छिकविषयेष्वन्यतमः । पाठ्यक्रमस्य विस्तृतविवरणार्थं पृष्ठसंख्या 78 द्रष्टव्या ।

द्वितीयसत्रार्द्धः

पत्रम् VI	80+20=100
लघुशब्देन्दुशेखरः (अदर्शनं लोप इत्यारभ्य स्वादिसन्धिं यावत्)	
पत्रम् VII	80+20=100
परिभाषेन्दुशेखरः, द्वितीयतन्त्रम्	
पत्रम् VIII	80+20=100
व्याकरणमहाभाष्यम् - सप्तमाष्टमाह्निके	
पत्रम् IX	80+20=100
वैयाकरणभूषणसारः - नामार्थप्रकरणात् स्फोटनिर्णयपर्यन्तम्	
पत्रम् X	80+20=100
भारतीया संस्कृतिः	
1. षोडश संस्काराः	
2. वर्णाश्रमव्यवस्था	
3. पुरुषार्थचतुष्टयम्	
4. पञ्चमहायज्ञाः	

अथवा

ऐच्छिकविषयेष्वन्यतमः । पाठ्यक्रमस्य विस्तृतविवरणार्थं पृष्ठसंख्या 78 द्रष्टव्या ।

द्वितीयवर्षम्

तृतीयसत्रार्द्धः

पत्रम् XI	80+20=100
लघुशब्देन्दुशेखरः - अजन्तपुल्लिङ्गात् अजन्तनपुंसकलिङ्गं यावत्	

पत्रम् XII **80+20=100**

लघुशब्देन्दुशेखरस्य कारकप्रकरणे आदितः तृतीयाविभक्तिं यावत्

पत्रम् XIII **80+20=100**

वाक्यपदीयम्, ब्रह्मकाण्डम्

पत्रम् XIV **80+20=100**

वैयाकरणसिद्धान्तपरमलघुमञ्जूषा - (आदितः धात्वर्थनिरूपणं यावत्)

पत्रम् XV **80+20=100**

व्याकरणशास्त्रस्येतिहासः

(पाणिनिः, कात्यायनः, वररुचिः, पतञ्जलिः, व्याडिः, यास्कः, भर्तृहरिः, कैयटः, वामनजयादित्यौ, रामचन्द्राचार्यः, पुरुषोत्तमदेवः, भट्टोजिदीक्षितः, कौण्डभट्टः, नागेशभट्टः, वरदराजाचार्यः, अप्पयदीक्षितः, हेलाराजः, जिनेन्द्रबुद्धिः, हरदत्तः, धर्मकीर्तिः, नारायणभट्टः, वैद्यनाथपायगुण्डे, वासुदेवदीक्षितः, ज्ञानेन्द्रसरस्वती, भोजदेवः, चन्द्राचार्यः, काशकृत्स्नः, आपिशली, शाकटायनः, जैनेन्द्रः, अमरः, अनुभूतिस्वरूपाचार्यः, शाकल्यः, सर्ववर्मा-एषां विदुषां व्यक्तित्वं कृत्तित्वं च)

अथवा

ऐच्छिकविषयेष्वन्यतमः । पाठ्यक्रमस्य विस्तृतविवरणार्थं पृष्ठसंख्या 78 द्रष्टव्या ।

चतुर्थसत्राब्द्धः

पत्रम् XVI **80+20=100**

लघुशब्देन्दुशेखरः - हलन्तपुल्लिंगात् अव्ययप्रकरणं यावत्

पत्रम् XVII **80+20=100**

1. लघुशब्देन्दुशेखरः - कारकप्रकरणे चतुर्थीविभक्तिः सम्पूर्णं कारकप्रकरणम्

पत्रम् XVIII **80+20=100**

व्युत्पत्तिवादः-अभेदान्वयं यावत्

पत्रम् XIX **80+20=100**

परिभाषेन्दुशेखरः तृतीयं तन्त्रम्

पत्रम् XX

80+20=100

व्याकरणशास्त्रीयाः निबन्धाः

(शक्तिः, लक्षणा, व्यञ्जना, धात्वर्थः, निपातार्थः, लकारार्थः, सुबर्थः, नामार्थः, समासशक्तिः, स्फोटः, शब्दब्रह्म, व्याकरणाध्ययनप्रयोजनम्, शब्दनित्यत्ववादः, बौद्धार्थः)

अथवा

ऐच्छिकविषयेष्वन्यतमः । पाठ्यक्रमस्य विस्तृतविवरणार्थं पृष्ठसंख्या 78 द्रष्टव्या ।

2. आचार्यः (प्राचीनव्याकरणम्)

प्रथमवर्षम्

प्रथमसत्रार्द्धः

पत्रम् I

80+20=100

काशिका - पञ्चमोऽध्यायः

पत्रम् II

80+20=100

काशिका - षष्ठाध्यायः

पत्रम् III

80+20=100

काशिका-सप्तमोऽध्यायः

पत्रम् IV

80+20=100

परिभाषेन्दुशेखरः - प्रथमतन्त्रम्, द्वितीयतन्त्रे 'पुरस्तादपवादाः अनन्तरान् विधीन् बाधन्ते नोत्तरान्' इति यावत् ।

पत्रम् V

80+20=100

(क) वैदिकवाङ्मयस्येतिहासः

1. वेदानां महत्त्वम्
2. चतुर्णां वेदानां संक्षिप्तपरिचयः
3. संहिताब्राह्मणारण्यकोपनिषदां संक्षिप्तपरिचयः
4. वेदाङ्गानां संक्षिप्तपरिचयः

- (ख) भारतीया संस्कृतिः
1. षोडश संस्काराः
2. वर्णाश्रमव्यवस्था
(अनुशंसितग्रन्थानां सूची पुस्तिकायाः अन्ते द्रष्टव्या।

अथवा

ऐच्छिकविषयेष्वन्यतमः। पाठ्यक्रमस्य विस्तृतविवरणार्थं पृष्ठसंख्या 78 द्रष्टव्या।

द्वितीयसत्रार्द्धः

पत्रम् VI 80+20=100

व्याकरणमहाभाष्यम् - पञ्चमाध्यायः

पत्रम् VII 80+20=100

व्याकरणमहाभाष्यम् - षष्ठाध्यायः

पत्रम् VIII 80+20=100

व्याकरणमहाभाष्यम् - सप्तमाध्यायः

पत्रम् IX 80+20=100

परिभाषेन्दुशेखरः - द्वितीयतन्त्रे 'मध्येऽपवादाः' इत्यारभ्य तृतीयतन्त्रं यावत्।

पत्रम् X 80+20=100

- (क) भारतीया संस्कृतिः
1. पुरुषार्थचतुष्टयम्
2. पञ्चमहायज्ञाः
(ख) भाषाविज्ञानम्
1. भाषापरिवाराः
2. ध्वनिविज्ञानम्
3. अर्थविज्ञानम्

अथवा

ऐच्छिकविषयेष्वन्यतमः। पाठ्यक्रमस्य विस्तृतविवरणार्थं पृष्ठसंख्या 78 द्रष्टव्या।

द्वितीयवर्षम्

तृतीयसत्रार्द्धः

पत्रम् XI 80+20=100

काशिका - अष्टमाध्यायः

पत्रम् XII 80+20=100

वैयाकरणभूषणसारः - आरम्भतः सुबर्थप्रकरणं यावत्

पत्रम् XIII 80+20=100

परमलघुमञ्जूषा - आरम्भतः धात्वर्थनिर्णयं यावत्

पत्रम् XIV 80+20=100

वाक्यपदीयम्, ब्रह्मकाण्डम्

पत्रम् XV 80+20=100

व्याकरणशास्त्रस्येतिहासः

(पाणिनिः, कात्यायनः, वररुचिः, पतञ्जलिः, व्याडिः, यास्कः, भर्तृहरिः, कैयटः, वामनजयादित्यौ, रामचन्द्राचार्यः, पुरुषोत्तमदेवः, भट्टोजिदीक्षितः, कौण्डभट्टः, नागेशभट्टः, वरदराजाचार्यः, अप्ययदीक्षितः, हेलाराजः, जिनेन्द्रबुद्धिः, हरदत्तः, नारायणभट्टः, वैद्यनाथपायगुण्डे, वासुदेवदीक्षितः, ज्ञानेन्द्रसरस्वती, भोजदेवः, चन्द्राचार्यः, काशकृत्स्नः, आपिशली, शाकटायनः, जैनेन्द्रः, अमरः, अनुभूतिस्वरूपाचार्यः, शाकल्यः, सर्ववर्मा-एषां विदुषां व्यक्तित्वं कृत्तित्वं च)।

अथवा

ऐच्छिकविषयेष्वन्यतमः। पाठ्यक्रमस्य विस्तृतविवरणार्थं पृष्ठसंख्या 78 द्रष्टव्या।

चतुर्थसत्रार्द्धः

पत्रम् XVI 80+20=100

व्याकरणमहाभाष्यम् - अष्टमाध्यायः

पत्रम् XVII 80+20=100

वैयाकरणभूषणसारः - नामार्थप्रकरणात् स्फोटनिर्णयं यावत्।

पत्रम् XVIII

80+20=100

परमलघुमञ्जूषा - निपातार्थनिरूपणतः समासादिवृत्त्यर्थनिरूपणं यावत्।

पत्रम् XIX

80+20=100

पदमञ्जरी, प्रथमोऽध्यायः

पत्रम् XX

व्याकरणशास्त्रीयाः निबन्धाः

(शक्तिः, लक्षणा, व्यञ्जना, धात्वर्थः, निपातार्थः, लकारार्थः, सुबर्थः, नामार्थः, समासशक्तिः, स्फोटः, शब्दब्रह्म, व्याकरणाध्ययनप्रयोजनम्, शब्दनित्यत्ववादः, बौद्धार्थः)।

अथवा

ऐच्छिकविषयेष्वन्यतमः। पाठ्यक्रमस्य विस्तृतविवरणार्थं पृष्ठसंख्या 78 द्रष्टव्या।

3. आचार्यः (साहित्यम्)

प्रथमं वर्षम्

प्रथमसत्रार्द्धः-

पत्रम् I

80 + 20=100

काव्यप्रकाशः, उल्लासाः 1,2,3.

1. मम्मटभट्टः
2. प्रथमोल्लासः
3. द्वितीयोल्लासः
4. तृतीयोल्लासः

पत्रम् II

80 + 20=100

ध्वन्यालोकः, प्रथमोद्योतः

1. आनन्दवर्धनः
2. ध्वनिविप्रतिपत्तिपर्यन्तम्
3. ध्वनिलक्षणपर्यन्तम्
4. अवशिष्टभागः

पत्रम् III

80 + 20=100

नाट्यशास्त्रम्, प्रथमद्वितीयौ अध्यायौ

1. भरतमुनिः
2. आदितः पञ्चपञ्चाशत्कारिकापर्यन्तम्
3. प्रथमाध्यायेऽवशिष्टो भागः
4. द्वितीयोऽध्यायः

पत्रम् IV

80 + 20=100

नैषधीयचरितम् प्रथमसर्गः

पत्रम् V

80 + 20=100

(क) वैदिकवाङ्मयस्येतिहासः

1. वेदानां महत्त्वम्
2. चतुर्णां वेदानां संक्षिप्तपरिचयः
3. संहिताब्राह्मणारण्यकोपनिषदां संक्षिप्तपरिचयः
4. वेदाङ्गानां संक्षिप्तपरिचयः

अथवा

ऐच्छिकविषयेष्वन्यतमः । पाठ्यक्रमस्य विस्तृतविवरणार्थं पृष्ठसंख्या 78 द्रष्टव्या ।

द्वितीयसत्रार्द्धः-

पत्रम् VI

80 + 20=100

काव्यप्रकाशः, उल्लासाः 4,5,6 (चतुर्थोल्लासे ध्वनेः अष्टादशभेदपर्यन्तम्)

पत्रम् VII

80 + 20=100

ध्वन्यालोकः, द्वितीयोद्योतः

पत्रम् VIII

80 + 20=100

नाट्यशास्त्रम्, 6-7 अध्यायौ

पत्रम् IX 80 + 20=100

वेणीसंहारनाटकम्

पत्रम् X 80 + 20=100

भारतीय संस्कृतिः

1. षोडश संस्काराः
2. वर्णाश्रमव्यवस्था
3. पुरुषार्थचतुष्टयम्
4. पञ्चमहायज्ञाः

अथवा

ऐच्छिकविषयेष्वन्यतमः । पाठ्यक्रमस्य विस्तृतविवरणार्थं पृष्ठसंख्या 78 द्रष्टव्या ।

द्वितीयवर्षम्

तृतीयसत्रार्द्धः

पत्रम् XI 80 + 20=100

काव्यप्रकाशस्य सप्तमाष्टमोऽसौ

पत्रम् XII 80 + 20=100

ध्वन्यालोकः (तृतीयोऽध्याये गुणीभूतव्यङ्ग्यारम्भं यावत्)

पत्रम् XIII 80 + 20=100

रसगंगाधरः प्रथमाननम्, रससूत्रत्याख्यापर्यन्तो भागः

पत्रम् XIV 80 + 20=100

वाच्यस्तदनुमितो वा इति कारिकासमाप्तिं यावत्

पत्रम् XV 80 + 20=100

काव्यशास्त्रीयेतिहासः

- (क) भरतादारभ्य पण्डितराजजगन्नाथाचार्याणां परिचयः
- (ख) साहित्यशास्त्रीयषट्प्रस्थानानि

अथवा

ऐच्छिकविषयेष्वन्यतमः । पाठ्यक्रमस्य विस्तृतविवरणार्थं पृष्ठसंख्या 78 द्रष्टव्या ।

चतुर्थसत्रार्द्धः-

पत्रम् XVI 80 + 20=100

वक्रोक्तिजीवितम् प्रथमोन्मेषः

पत्रम् XVII 80 + 20=100

ध्वन्यालोकः गुणीभूतव्यङ्ग्यारभ्य ग्रन्थसमाप्तिं यावत्

पत्रम् XVIII 80 + 20=100

रसगङ्गाधरः, प्रथमाननस्य अवशिष्टो भागः

पत्रम् XIX 80 + 20=100

सौन्दर्यलहरी सम्पूर्णम्

पत्रम् XX 80 + 20=100

(क) प्रसिद्धकवयः-

भासः, कालिदासः, माघः, भारविः, सुबन्धुः, बाणः, श्रीहर्षः, भवभूतिः,

विशाखदत्तादयः प्राचीनाः

भट्टमथुरानाथशास्त्री, जानकीवल्लभशास्त्री, बचूलाल अवस्थी, राधावल्लभत्रिपाठी,

जगन्नाथ पाठक इत्यादयः अर्वाचीनाः

(ख) प्रसिद्धपाश्चात्यसाहित्यशास्त्रकाराः, अरस्तु, होरेसः, रिचर्ड, वर्डस्वर्थ काचे इत्यादयः

अथवा

ऐच्छिकविषयेष्वन्यतमः । पाठ्यक्रमस्य विस्तृतविवरणार्थं पृष्ठसंख्या 78 द्रष्टव्या ।

4. आचार्यः (सिद्धान्तज्यौतिषम्)

प्रथमवर्षम्

प्रथमसत्रार्द्धः

पत्रम् I 80 + 20=100

सिद्धान्तशिरोमणिः, गणिताध्यायः (आदितः त्रिप्रश्नाधिकारं यावत्)

पत्रम् II 80 + 20=100

सिद्धान्तशिरोमणिः, गोलाध्यायः (आदितः त्रिप्रश्नाधिकारं यावत्)

पत्रम् III 80 + 20=100

प्रतिभाबोधकम्

पत्रम् IV 80 + 20=100

दीर्घवृत्तलक्षणम् (श्लोकाः 1-24)

पत्रम् V 80 + 20=100

वैदिकवाङ्मयस्येतिहासः

1. वेदानां महत्त्वम्
2. चतुर्णां वेदानां संक्षिप्तपरिचयः
3. संहिताब्राह्मणारण्यकोपनिषदां संक्षिप्तपरिचयः
4. वेदाङ्गानां संक्षिप्तपरिचयः

अथवा

ऐच्छिकविषयेष्वन्यतमः । पाठ्यक्रमस्य विस्तृतविवरणार्थं पृष्ठसंख्या 78 द्रष्टव्या ।

द्वितीयसत्रार्द्धः

पत्रम् VI 80 + 20=100

सिद्धान्तशिरोमणिः, गणिताध्यायः (चन्द्रग्रहणाधिकारतः समाप्तिं यावत्)

पत्रम् VII 80 + 20=100

सिद्धान्तशिरोमणिः, गोलाध्यायः (चन्द्रग्रहणाधिकारतः समाप्तिपर्यन्तम्)

पत्रम् VIII 80 + 20=100

भ्राममरेखानिरूपणम्

पत्रम् IX 80 + 20=100

दीर्घवृत्तलक्षणम् (श्लोकाः 25-57)

पत्रम् X

80 + 20=100

भारतीय संस्कृतिः

1. षोडश संस्काराः
2. वर्णाश्रमव्यवस्था
3. पुरुषार्थचतुष्टयम्
4. पञ्चमहायज्ञाः

अथवा

ऐच्छिकविषयेष्वन्यतमः । पाठ्यक्रमस्य विस्तृतविवरणार्थं पृष्ठसंख्या 78 द्रष्टव्या ।

सहायकग्रन्थाः-

1. उपपत्तीन्दुशेखरः - दुर्गाप्रसादत्रिवेदी
2. भारतीवेधपरम्परायाः क्रमिकविकासः - प्रो. वासुदेवशर्मा
3. भारतीययावनसिद्धान्तज्योतिषयोः तुलनात्मकमध्ययनम् - प्रो. इन्द्रमणिदास
4. ज्योतिर्विज्ञानम् - अर्कसोमयाजी
5. सिद्धान्ततत्त्वविवेकस्य प्रबन्धमणिमाला
6. भारतीय ज्योतिष - शंकरबालकृष्ण दीक्षित
7. वेधशालापरिचयः - पं. कल्याणदत्तशर्मा
8. वेधशालापरिचयः - प्रो. सर्वनारायणझा

द्वितीय वर्षम्

तृतीयसत्रार्द्धः-

पत्रम् XI

80 + 20=100

सिद्धान्ततत्त्वविवेकः (मध्यमाधिकारः स्पष्टाधिकारश्च)

पत्रम् XII

80 + 20=100

सिद्धान्ततत्त्वविवेकः, बिम्बाधिकारः

पत्रम् XIII

80 + 20=100

केतकीयग्रहगणितम् (त्रिप्रश्नाधिकारं यावत्)

पत्रम् XIV 80 + 20=100

वेधशालापरिचयः

पत्रम् XV 80 + 20=100

स्वशास्त्रीयः इतिहासः

अथवा

ऐच्छिकविषयेष्वन्यतमः । पाठ्यक्रमस्य विस्तृतविवरणार्थं पृष्ठसंख्या 78 द्रष्टव्या ।

चतुर्थसत्रार्द्धः

पत्रम् XVI 80 + 20=100

सिद्धान्ततत्त्वविवेकः, त्रिप्रश्नाधिकारः

पत्रम् XVII 80 + 20=100

सिद्धान्ततत्त्वविवेकः, सूर्यग्रहणाधिकारः

पत्रम् XVIII 80 + 20=100

केतकीयग्रहगणितम् (पञ्चताराधिकारतः समाप्तिं यावत्)

पत्रम् XIX 80 + 20=100

प्रयोगिकम्

पत्रम् XX 80 + 20=100

स्वशास्त्रीयाः निबन्धाः

अथवा

ऐच्छिकविषयेष्वन्यतमः । पाठ्यक्रमस्य विस्तृतविवरणार्थं पृष्ठसंख्या 78 द्रष्टव्या ।

सहायकग्रन्थाः -

1. उपपत्तीन्दुशेखरः - दुर्गाप्रसादत्रिवेदी
2. भारतीयवेधपरम्परायाः क्रमिकविकासः - प्रो. वासुदेवशर्मा
3. भारतीययावनसिद्धान्तज्योतिषयोः तुलनात्मकमध्ययनम् - प्रो. इन्द्रमणिदास
4. ज्योतिर्विज्ञानम् - अर्कसोमयाजी

5. सिद्धान्तत्वविवेकस्य प्रबन्धमणिमाला
6. भारतीय ज्योतिष - शंकरबालकृष्ण दीक्षित
7. वेधशालापरिचयः - पं. कल्याणदत्तशर्मा
8. वेधशालापरिचयः - प्रो. सर्वनारायणझा
9. गोलपरिभाषा - डां हंसधर झा
10. अर्वाचीनं ज्योतिर्विज्ञानम् - रमानाथसहायः

5. आचार्यः (फलितज्यौतिषम्) प्रथमवर्षम्

प्रथमसत्रार्द्धः-

पत्रम् I	80 + 20=100
भारतीयकुण्डलीविज्ञानम्, मीठालाल ओझा, संपूर्णम्	
पत्रम् II	80 + 20=100
सूर्यसिद्धान्तोपपत्तिः, मध्यमाधिकारः, स्पष्टाधिकारश्च	
पत्रम् III	80 + 20=100
पञ्चस्वराः, प्रजापतिदासः	
पत्रम् IV	80 + 20=100
बृहत्संहिता, द्वादशाध्यायपर्यन्ता	
पत्रम् V	80 + 20=100
वैदिकवाङ्मयस्येतिहासः	
<ol style="list-style-type: none"> 1. वेदानां महत्त्वम् 2. चतुर्णां वेदानां संक्षिप्तपरिचयः 3. संहिताब्राह्मणारण्यकोपनिषदां संक्षिप्तपरिचयः 4. वेदाङ्गानां संक्षिप्तपरिचयः 	
(अनुशंसितग्रन्थानां सूची पुस्तिकायाः अन्ते द्रष्टव्या) ।	

अथवा

ऐच्छिकविषयेष्वन्यतमः । पाठ्यक्रमस्य विस्तृतविवरणार्थं पृष्ठसंख्या 78 द्रष्टव्या ।

द्वितीयसत्रार्द्धः-

पत्रम् VI	80 + 20=100
फलदीपिका (आदितः चतुर्दशाध्यायपर्यन्तम्)	
पत्रम् VII	80 + 20=100
सूर्यसिद्धान्तोपपत्तिः, त्रिप्रश्नाधिकारतः सूर्यग्रहणाधिकारं यावत्	
पत्रम् VIII	80 + 20=100
सचित्रसामुद्रिकरहस्यम्, कालिकाप्रसादमिश्रः	
पत्रम् IX	80 + 20=100
बृहत्संहिता, त्रयोदशाध्यायतः पञ्चविंशाध्यायपर्यन्तम्	
पत्रम् X	80 + 20=100
भारतीया संस्कृतिः	
1. षोडश संस्काराः	
2. वर्णाश्रमव्यवस्था	
3. पुरुषार्थचतुष्टयम्	
4. पञ्चमहायज्ञाः	

अथवा

ऐच्छिकविषयेष्वन्यतमः । पाठ्यक्रमस्य विस्तृतविवरणार्थं पृष्ठसंख्या 78 द्रष्टव्या ।

द्वितीयवर्षम्

तृतीयसत्रार्द्धः

पत्रम् XI	80 + 20=100
सूर्यसिद्धान्तोपपत्तिः, छेद्याधिकारतः समाप्तिपर्यन्तम्	

पत्रम् XII 80 + 20=100

बृहत्पाराशरहोराशास्त्रम्, पं. देवचन्द्रझासम्पादितम् (आदितः पञ्चदशाध्यायपर्यन्तम्)

पत्रम् XIII 80 + 20=100

बृहद्वास्तुमाला

पत्रम् XIV 80 + 20=100

जातकपारिजातः, आचार्यकपिलेश्वरशास्त्रटीकासहितः (आदितः दशमाध्यायपर्यन्तम्)

पत्रम् XV 80 + 20=100

स्वशास्त्रीयः इतिहासः

अथवा

ऐच्छिकविषयेष्वन्यतमः । पाठ्यक्रमस्य विस्तृतविवरणार्थं पृष्ठसंख्या 78 द्रष्टव्या ।

चतुर्थसत्राद्धः

पत्रम् XVI 80 + 20=100

फलदीपिका (15 तः समाप्तिं यावत्)

पत्रम् XVII 80 + 20=100

बृहत्पाराशरहोराशास्त्रम्, पं. देवचन्द्रझासम्पादितम् (रश्मिफलाध्यायतः समाप्तिपर्यन्तम्)

पत्रम् XVIII 80 + 20=100

(अ) रमलनवरत्नम् (40)

(आ) नरपतिजयचर्या, आदितः द्वादशवार्षिकस्वराध्यायं यावत् (40)

पत्रम् XIX 80 + 20=100

प्रायोगिकम् (बृहत्पाराशरहोराशास्त्रम्)

पत्रम् XX 80 + 20=100

स्वशास्त्रीयाः निबधाः

सहायक ग्रन्थाः-

1. भारतीय ज्योतिष-नेमिचन्द्र शास्त्री
2. गणक तरंगिणी-सुधाकर द्विवेदी
3. ज्योतिष की पहुंच-गोरखप्रसाद
4. यावनभारतीयसिद्धान्तज्योतिषयोः तुलनात्मकमध्ययनम् - इन्द्रमणि दास
5. भारतीयवेधपरम्परायाः क्रमिकविकासः - प्रो. वासुदेव शर्मा
6. भुवनदीपकम् संस्कृतभाष्यम्, ज्योतिर्निबन्धमालासहितम् - प्रो. वासुदेव शर्मा
7. भारतीयज्योतिष - पं. शिवनाथ झारखंडी
8. षट्पञ्चाशिका - डॉ. हंसधरझा

अथवा

ऐच्छिकविषयेष्वन्यतमः । पाठ्यक्रमस्य विस्तृतविवरणार्थं पृष्ठसंख्या 78 द्रष्टव्या ।

6. आचार्यः (सर्वदर्शनम्)

प्रथमवर्षम्

प्रथमसत्रार्द्धः-

पत्रम् I	80 + 20=100
न्यायसूत्रम्, वात्स्यायनभाष्यम्, प्रथमोऽध्यायः	
पत्रम् II	80 + 20=100
प्रशस्तपादभाष्यम्, आदितः पाकजोत्पन्तं यावत्	
पत्रम् III	80 + 20=100
सांख्यप्रवचनभाष्यम्, प्रथमोऽध्यायः “ परिच्छिन्नं न सर्वोपादानम् ” (1-76) इति सूत्रभाष्यपर्यन्तम्	
पत्रम् IV	80 + 20=100
ब्रह्मसूत्रम्, शाङ्करभाष्यम्, प्रथमोऽध्यायः, आदितः प्रथमपादान्तं यावत्	

पत्रम् V

80 + 20=100

वैदिकवाङ्मयस्येतिहासः

1. वेदानां महत्त्वम्
2. चतुर्णां वेदानां संक्षिप्तपरिचयः
3. संहिताब्राह्मणारण्यकोपनिषदां संक्षिप्तपरिचयः
4. वेदाङ्गानां संक्षिप्तपरिचयः

(अनुशंसितग्रन्थानां सूची पुस्तिकायाः अन्ते द्रष्टव्या)।

अथवा

ऐच्छिकविषयेष्वन्यतमः। पाठ्यक्रमस्य विस्तृतविवरणार्थं पृष्ठसंख्या 78 द्रष्टव्या।

द्वितीयसत्रार्द्धः-

पत्रम् VI

80 + 20=100

न्यायसूत्रम्, वात्स्यायनभाष्यम्, द्वितीयोऽध्यायः

पत्रम् VII

80 + 20=100

प्रशस्तपादभाष्यम्, संख्याप्रकरणात् अवयवप्रकरणं यावत्

पत्रम् VIII

80 + 20=100

सांख्यप्रवचनभाष्यम्, प्रथमोऽध्यायः 'परिच्छिन्नं न सर्वोपादानम्' इति सूत्रभाष्यानन्तरम् अवशिष्टो भागः।

पत्रम् IX

80 + 20=100

ब्रह्मसूत्रम्, शाङ्करभाष्यम्, द्वितीयोऽध्यायः, प्रथमः पादः।

पत्रम् X

80 + 20=100

भारतीया संस्कृतिः

1. षोडश संस्काराः
2. वर्णाश्रमव्यवस्था
3. पुरुषार्थचतुष्टयम्
4. पञ्चमहायज्ञाः

अथवा

ऐच्छिकविषयेष्वन्यतमः । पाठ्यक्रमस्य विस्तृतविवरणार्थं पृष्ठसंख्या 78 द्रष्टव्या ।

द्वितीयवर्षम्

तृतीयसत्राब्दः-

पत्रम् XI 80 + 20=100

बौद्धतर्कभाषा, मोक्षाकरगुप्तविरचिता (आदितः स्वार्थानुमानं यावत्)

पत्रम् XII 80 + 20=100

शाबरभाष्यम्, प्रथमपादः

पत्रम् XIII 80 + 20=100

पातञ्जलयोगदर्शनम्, व्यासभाष्यसहितम् (समाधिसाधनपादौ)

पत्रम् XIV 80 + 20=100

सर्वदर्शनसंग्रहः, चार्वाकदर्शनम्, बौद्धदर्शनञ्च

पत्रम् XV 80 + 20=100

स्वशास्त्रीयः इतिहास-चार्वाकवैशेषिकन्यायमीमांसादर्शनानां परिचयः सिद्धान्ताः च

1. पार्श्वनाथः, महावीरः, मल्लिषेणः, हेमचन्द्रसूरिः, बृहस्पतिः
2. गौतमबुद्धः, दिङ्नागः, धर्मकीर्त्तिः, नागार्जुनः, मोक्षाकरगुप्तः
3. पतञ्जलिः, व्यासः, कपिलः, ईश्वरकृष्णः, वाचस्पतिमिश्रः, विज्ञानभिक्षुः
4. गौतमः, वात्स्यायनः, कणादः, शङ्करमिश्रः, गङ्गेशोपाध्यायः
5. जैमिनिः, शबरस्वामी, कुमारिलभट्टः, प्रभाकरमिश्रः, शङ्कराचार्यः, रामानुजाचार्यः, बलदेवविद्याभूषणः, निम्बार्काचार्यः

अथवा

ऐच्छिकविषयेष्वन्यतमः । पाठ्यक्रमस्य विस्तृतविवरणार्थं पृष्ठसंख्या 78 द्रष्टव्या ।

चतुर्थसत्राद्धः -

पत्रम् XVI 80 + 20=100

बौद्धतर्कभाषा, मोक्षाकरगुप्तविरचिता (प्रत्यक्षखण्डानन्तरम् अवशिष्टभागः)

पत्रम् XVII 80 + 20=100

शाबरभाष्यम् (द्वितीयपादः)

पत्रम् XVIII 80 + 20=100

पातञ्जलयोगदर्शनम्, व्यासभाष्यसहितम् (विभूतिकैवल्यपादौ)

पत्रम् XIX 80 + 20=100

सर्वदर्शनसंग्रहः, अर्हतरामानुजदर्शने

पत्रम् XX 80 + 20=100

स्वशास्त्रीयाः निबन्धाः -

1. स्वभाववादः	2. स्याद्वादः	3. विज्ञानवादः
4. शून्यवादः	5. परिणामवादः	6. सत्कार्यवादः
7. परमाणुवादः	8. ईश्वरः	9. आत्मा
10. सृष्टिक्रमः	11. विवर्त्तवादः	12. द्वैताद्वैतवादः
13. अचिन्त्यभेदाभेदवादः	14. शिवाद्वैतवादः	15. मुक्तिवादः
16. प्रमाणम्	17. हेत्वाभासाः	18. प्रामाण्यवादः
19. ख्यातिवादः	20. कारणम्	

अथवा

ऐच्छिकविषयेष्वन्यतमः । पाठ्यक्रमस्य विस्तृतविवरणार्थं पृष्ठसंख्या 78 द्रष्टव्या ।

7. आचार्यः (धर्मशास्त्रम्)

प्रथमवर्षम्

प्रथमसत्रार्द्धः-

पत्रम् I

80 + 20=100

व्यवहारमयूखः (आदितः पुत्रदानप्रतिग्रहविधिपर्यन्तम्)

पत्रम् II

80 + 20=100

अर्थसंग्रहः संपूर्णः

पत्रम् III

80 + 20=100

दायभागः, जीमूतवाहनकृतः (आदितः आरभ्य अष्टमाध्यायपर्यन्तम्)

सहायकग्रन्थाः-

1. दायभागसमीक्षा-प्रो. किशोरचन्द्रमहापात्रः, श्रीजगन्नाथसंस्कृतविश्वविद्यालयः, श्रीविहारः पुरी
2. दायभागः - हेरम्बचटर्जिशास्त्रिसम्पादितः, हावड़ासंस्कृतसमाजप्रकाशितः
3. Dayabhaga and Mitakshara, H.T. Colebrooke, Parimal Publication, 1984
4. दायभागविमर्शः - डॉ. ललितकुमारसाहुसम्पादितः, 2006
5. दायविभागः - पावतेकृतः
6. जीमूतवाहन का दायभाग (हिन्दी और अंग्रेजी अनुवाद सहित) - प्रो. नीना डोगरा, श्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रीयसंस्कृतविद्यापीठ, दिल्ली

पत्रम् IV

80 + 20=100

कौटिलीयमर्थशास्त्रम्, प्रथमाधिकरणम्

सहायकग्रन्थाः-

1. कौटिलीयमर्थशास्त्रम् - पं. कुलमणि मिश्र
2. कौटिलीयमर्थशास्त्रम् - (हिन्दी व्याख्या) - डॉ० कमलनयन शर्मा

पत्रम् V

80 + 20=100

वैदिकवाङ्मयस्येतिहासः

1. वेदानां महत्त्वम्
2. चतुर्णां वेदानां संक्षिप्तपरिचयः
3. संहिताब्राह्मणारण्यकोपनिषदां संक्षिप्तपरिचयः
4. वेदाङ्गानां संक्षिप्तपरिचयः

(अनुशासितग्रन्थानां सूची पुस्तिकायाः अन्ते द्रष्टव्या)।

अथवा

ऐच्छिकविषयेष्वन्यतमः। पाठ्यक्रमस्य विस्तृतविवरणार्थं पृष्ठसंख्या 78 द्रष्टव्या।

द्वितीयसत्रार्द्धः-

पत्रम् VI

80 + 20=100

व्यवहारमयूखः (अविभाज्यधनात् आन्तं यावत्)

पत्रम् VII

80 + 20=100

निर्णयसिन्धुः प्रथमपरिच्छेदः पूर्वार्धः

पत्रम् VIII

80 + 20=100

दायभागः, जीमूतवाहनकृतः (नवमाध्यायमारभ्य आन्तं यावत्)

सहायकग्रन्थाः-

1. दायभागसमीक्षा-प्रो. किशोरचन्द्रमहापात्रः, श्रीजगन्नाथसंस्कृतविश्वविद्यालयः, श्रीविहारः पुरी
2. दायभागः - हेरम्बचटर्जिशास्त्रिसम्पादितः, हावड़ासंस्कृतसमाजप्रकाशितः
3. Dayabhaga and Mitakshara, H.T. Colebrooke, Parimal Publication, 1984
4. दायभागविमर्शः - डॉ. ललितकुमारसाहुसम्पादितः, 2006
5. दायविभागः - पावतेकृतः
6. जीमूतवाहन का दायभाग (हिन्दी और अंग्रेजी सहित) - प्रो. नीना डोगरा, श्रीलालबहादुरशास्त्री-राष्ट्रीयसंस्कृतविद्यापीठ, दिल्ली

पत्रम् IX

80 + 20=100

महाभारतम्, (शान्तिपर्व)

पत्रम् X

80 + 20=100

भारतीय संस्कृतिः

1. षोडश संस्काराः
2. वर्णाश्रमव्यवस्था
3. पुरुषार्थचतुष्टयम्
4. पञ्चमहायज्ञाः

अथवा

ऐच्छिकविषयेष्वन्यतमः । पाठ्यक्रमस्य विस्तृतविवरणार्थं पृष्ठसंख्या 78 द्रष्टव्या ।

द्वितीयवर्षम्

तृतीयसत्रार्द्धः

पत्रम् XI

80 + 20=100

दत्तकमीमांसा, नन्दपण्डितकृता

सहायकग्रन्थाः-

1. निर्णयसिन्धुः, कृष्णदास अकादमी, वाराणसी, तृतीयपरिच्छेदः पूर्वार्द्धः (दत्तपुत्रपरिग्रहविधिः)
2. संस्कारविमर्शः- डॉ० भगवती सुदेशः
3. व्यवहारमयूखः-नीलकण्ठभट्टकृतः, दत्तपुत्रप्रकरणम्

पत्रम् XII

80 + 20=100

कालमाधवः, श्रीमाधवाचार्यकृतः, तृतीयप्रकरणान्तं यावत्

सहायकग्रन्थाः-

1. कालमाधवः, प्रो. ब्रजकिशोरस्वाईसम्पादितः चौखम्बासंस्कृतप्रतिष्ठानम्, 1986
2. कालनिर्णयः, श्रीरघुनाथदासविरचितः, डॉ. खगेश्वरमिश्रसम्पादितः
3. कालदीपः, तेजनीटीकासहितः, पं. कुलमणिमिश्रशर्मासम्पादितः

4. कालचन्द्रिका, डॉ. खगेश्वरमिश्रसम्पादिता
5. कर्मकालदीपिका, डॉ. भगवतीसुदेशः

पत्रम् XIII

80 + 20=100

आधुनिकहिन्दुविधिः

पाठ्यांशः-

1. आधुनिकहिन्दुविधेरुद्भवः क्रमविकासश्च
2. हिन्दुविवाहविधिः
3. उत्तराधिकारविधिः

सहायकग्रन्थाः-

1. Hindu Law and Custom-J.Jolly
2. Modern Hindu Law-Paras Dewan
3. हिन्दुविधिः - डॉ. त्रिपाठी, इलाहाबाद लॉ बुक, इलाहाबाद
4. Principles of Hindu Law-D.F. Mulla
5. हिन्दु आइन्स क्रमिक विकास (ओडिया) - जस्टिस कुञ्जविहारी पण्डा
6. दायभागसमीक्षा - प्रो. किशोरचन्द्रमहापात्रः, श्रीजगन्नाथसंस्कृतविश्वविद्यालयः, श्रीविहारःपुरी
7. आधुनिकहिन्दूविधिः-प्रो. किशोरचन्द्रमहापात्रः, श्रीजगन्नाथसंस्कृतविश्वविद्यालयः, श्रीविहारः, पुरी

पत्रम् XIV

80 + 20=100

सनातनधर्मेण सह इस्लाम-ईसाई-जैन-धर्माणां तुलनात्मकमध्ययनम्

पाठ्यांशः -

1. सामान्यपरिचयः
2. प्रमुखाः प्रवर्तकाः आचार्याश्च
3. प्रमुखधर्मग्रन्थाः
4. मूलसिद्धान्ताः
5. प्रमुखसम्प्रदायाः

6. विशिष्टसिद्धान्ताः
7. प्रमुखतीर्थानि
8. पारस्परिकं साम्यम्
9. पारस्परिकं वैषम्यम्
10. साम्प्रतिकयुगे उपादेयत्वं प्रासङ्गिकत्वञ्च

सहायकग्रन्थाः-

1. कुरानशरीफ
2. बाइबल
3. तत्त्वार्थसूत्रम्-उमास्वामी
4. विश्वधर्मदर्शन-सांवलिया बिहारी वर्मा, बिहारराष्ट्रभाषापरिषद्, पटना
5. सब धर्मों की बुनियादी एकता - डॉ. भगवान दास
6. संस्कृत साहित्य को इस्लाम परम्परा का योगदान - प्रो. राधावल्लभत्रिपाठी

पत्रम् XV

80 + 20=100

धर्मशास्त्रस्येतिहासः

सहायकग्रन्थाः-

1. History of Dharmashastra-Dr. P.V. Kane
2. धर्मशास्त्र का इतिहास, अर्जुनचौबे कश्यप, उत्तरप्रदेश हिन्दी संस्थान, लखनऊ
3. धर्मद्रुम - आचार्यराजेन्द्रप्रसादपाण्डेय
4. धर्मशास्त्रस्येतिहासः - डॉ. खगेश्वरमिश्रसम्पादितः
5. उत्कलीयधर्मशास्त्रकाराः - डॉ. खगेश्वरमिश्रसम्पादितः
6. धर्मशास्त्रस्येतिहासः - प्रो. जयकृष्णमिश्रः, श्रीजगन्नाथसंस्कृतविश्वविद्यालयः, श्रीविहारः, पुरी

अथवा

ऐच्छिकविषयेष्वन्यतमः । पाठ्यक्रमस्य विस्तृतविवरणार्थं पृष्ठसंख्या 78 द्रष्टव्या ।

चतुर्थसत्राब्दः

पत्रम् XVI

80 + 20=100

दत्तकमीमांसा

पत्रम् XVII

80 + 20=100

कालमाधवः, श्रीमाधवाचार्यकृतः (चतुर्थप्रकरणमारभ्य समाप्तिपर्यन्तम्)

सहायकग्रन्थाः-

1. कालमाधवः, प्रो. ब्रजकिशोरस्वाईसम्पादितः चौखम्बासंस्कृतप्रतिष्ठानम्, 1986
2. कालनिर्णयः, श्रीरघुनाथदासविरचितः, डॉ. खगेश्वरमिश्रसम्पादितः
3. कालदीपः, तेजनीटीकासहितः, पं. कुलमणिमिश्रशर्मासम्पादितः
4. कालचन्द्रिका, डॉ. खगेश्वरमिश्रसम्पादिता
5. कर्मकालदीपिका, डॉ. भगवतीसुदेशः

पत्रम् XVIII

80 + 20=100

आधुनिक हिन्दुविधिः

पाठ्यांशाः-

1. दत्तकविधिः
2. प्राचीनाधुनिकहिन्दुविध्योस्तुलनात्मकमध्ययनम्

सहायकग्रन्थाः-

1. Hindu Law and Custom-J.Jolly
2. Modern Hindu Law-Paras Dewan
3. हिन्दुविधिः - डॉ. त्रिपाठी, इलाहाबाद लॉ बुक, इलाहाबाद
4. Principles of Hindu Law-D.F. Mulla
5. हिन्दु आइनर क्रमिक विकास (ओडिया) - जस्टिस् कुञ्जविहारी पण्डा
6. दायभागसमीक्षा - प्रो. किशोरचन्द्रमहापात्रः, श्रीजगन्नाथसंस्कृतविश्वविद्यालयः, श्रीविहारःपुरी

पत्रम् XIX

80 + 20=100

सनातनधर्मेण सह बौद्धसिखधर्मयोः तुलनात्मकमध्ययनम्

पाठ्यांशाः-

1. सामान्यपरिचयः
2. प्रमुखाः प्रवर्तकाः आचार्याश्च
3. प्रमुखधर्मग्रन्थाः
4. मूलसिद्धान्ताः
5. प्रमुखसम्प्रदायाः
6. विशिष्टसिद्धान्ताः
7. प्रमुखतीर्थानि
8. पारस्परिकं साम्यम्
9. पारस्परिकं वैषम्यम्
10. साम्प्रतिकयुगे उपादेयत्वं प्रासङ्गिकत्वञ्च

सहायकग्रन्थाः-

1. घम्मपदम्
2. त्रिपिटकम्
3. गुरुग्रन्थसाहिब
4. नानकवाणी
5. विश्वधर्मदर्शन-सांवलिया बिहारी वर्मा
6. सब धर्मों की बुनियादी एकता

पत्रम् XX

80 + 20=100

धर्मशास्त्रीयनिबन्धाः

1. धर्मशास्त्र का इतिहास - अर्जुन चौबे (इतिहासभागातिरिक्तभागः)
2. धर्मद्रुमः - राजेन्द्रप्रसादपाण्डेयः
3. सम्बन्धितान्यग्रन्थानामध्ययनम्
4. धर्मशास्त्रनिबन्धकुसुमाञ्जलिः, डॉ. ललितकुमार साहू
5. धर्मशास्त्रसन्दर्भः-प्रो. किशोरचन्द्रमहापात्रः, श्रीजगन्नाथसंस्कृतविश्वविद्यालयः, श्रीविहारः, पुरी

अथवा

ऐच्छिकविषयेष्वन्यतमः । पाठ्यक्रमस्य विस्तृतविवरणार्थं पृष्ठसंख्या 78 द्रष्टव्या ।

8. आचार्यः (जैनदर्शनम्)

प्रथमवर्षम्

प्रथमसत्रार्द्धः

पत्रम् I 80 + 20=100

प्रमेयकमलमार्तण्डः, आचार्यप्रभाचन्द्रविरचितः
(प्रथमपरिच्छेदे आदितः अपूर्वार्थविचारपर्यन्तम्)

पत्रम् II 80 + 20=100

तत्त्वार्थराजवार्तिकम्, अकलंकदेवविरचितम्, प्रथमाध्यायस्य भाष्योपेतसर्ववार्तिकानि

पत्रम् III 80 + 20=100

पञ्चास्तिकायसंग्रहः, मूलगाथामात्रम्

पत्रम् IV 80 + 20=100

जैनतर्कभाषा उपाध्यायशोविजयविरचिता

पत्रम् V 80 + 20=100

वैदिकवाङ्मयस्येतिहासः

1. वेदानां महत्त्वम्
2. चतुर्णां वेदानां संक्षिप्तपरिचयः
3. संहिताब्राह्मणारण्यकोपनिषदां संक्षिप्तपरिचयः
4. वेदाङ्गानां संक्षिप्तपरिचयः

(अनुशंसितग्रन्थानां सूची पुस्तिकायाः अन्ते द्रष्टव्या)।

अथवा

ऐच्छिकविषयेष्वन्यतमः। पाठ्यक्रमस्य विस्तृतविवरणार्थं पृष्ठसंख्या 78 द्रष्टव्या।

द्वितीयः सत्रार्द्धः-

पत्रम् VI 80 + 20=100

प्रमेयकमलमार्तण्डः, आचार्यप्रभाचन्द्रविरचितः प्रथमपरिच्छेदे ब्रह्माद्वैतवादतः प्रामाण्यपर्यन्तो भागः

पत्रम् VII **80 + 20=100**

तत्त्वार्थराजवार्तिकम्, अकलंकदेवविरचितम्, द्वितीयाध्यायस्य भाष्योपेतसर्ववार्तिकानि ।

पत्रम् VIII **80 + 20=100**

ध्यानशतकम्, जिनभद्रगणिक्क्षमाश्रमणविरचितम्

पत्रम् IX **80 + 20=100**

प्रवचनसारः ज्ञानतत्त्वप्रज्ञापनाधिकारः

पत्रम् X **80 + 20=100**

भारतीया संस्कृतिः

1. षोडश संस्काराः
2. वर्णाश्रमव्यवस्था
3. पुरुषार्थचतुष्टयम्
4. पञ्चमहायज्ञाः

अथवा

ऐच्छिकविषयेष्वन्यतमः । पाठ्यक्रमस्य विस्तृतविवरणार्थं पृष्ठसंख्या 78 द्रष्टव्या ।

द्वितीयम् वर्षम्

तृतीयसत्राब्दः -

पत्रम् XI **80 + 20=100**

रत्नकरण्डश्रवकाचारः समन्तभद्रविरचितः

पत्रम् XII **80 + 20=100**

समयसारः, आचार्यकुन्दकुन्दकृतः, अमृतचन्द्रविरचितटीकोपेतः, 1-68 गाथान्तः (प्रथमो जीवाजीवाधिकारः)

पत्रम् XIII **80 + 20=100**

स्याद्वादमजरी, आचार्यमल्लिषेणविरचिता

पत्रम् XIV 80 + 20=100

प्राकृतव्याकरणम्, सिद्धहेमचन्द्रशब्दानुशासनान्तर्गतम् अपभ्रंशभागं विहाय

पत्रम् XV 80 + 20=100

स्वशास्त्रीयेतिहासः

दिगम्बरश्चेताम्बरशास्त्राणां तत्कर्तृणाञ्च सूरिणां कालानुक्रमेण इतिहासवृत्तम्।

अथवा

ऐच्छिकविषयेष्वन्यतमः। पाठ्यक्रमस्य विस्तृतविवरणार्थं पृष्ठसंख्या 78 द्रष्टव्या।

चतुर्थसत्रार्द्धः

पत्रम् XVI 80 + 20=100

आप्तमीमांसा, समन्तभद्रविरचिता

पत्रम् XVII 80 + 20=100

समयसारः, आचार्यकुन्दकुन्दकृतः, अमृतचन्द्रविरचितटीकोपेतः, 69-144 गाथान्तः (द्वितीयः कर्तृकर्माधिकारः)

पत्रम् XVIII 80 + 20=100

उत्तराध्ययनसूत्रम् (1-5 अध्ययनानि)

पत्रम् XIX 80 + 20=100

प्रवचनप्रकाशः पण्डितचैनसुखदासंपादितः (1-4 अध्यायाः)

पत्रम् XX 80 + 20=100

स्वशास्त्रीयाः निबन्धाः

जैनधर्म - दर्शन - संस्कृतिविषयोपरि निबन्धाः

अथवा

ऐच्छिकविषयेष्वन्यतमः। पाठ्यक्रमस्य विस्तृतविवरणार्थं पृष्ठसंख्या 78 द्रष्टव्या।

9. आचार्यः (बौद्धदर्शनम्)

प्रथमवर्षः

प्रथमसत्रार्द्धः-

पत्रम् I

80 + 20=100

बौद्धतर्कभाषा-मोक्षाकरगुप्तः (प्रथमःपरिच्छेदः)

प्रकाशकः- केन्द्रीय - उच्च - तिब्बती - शिक्षा - संस्थानम्, सारनाथः, वाराणसी (उ.प्र.)

पत्रम् II

80 + 20=100

अभिधर्मकोशः, प्रथमकोशस्थानम्

प्रकाशकः- बौद्धभारती, वाराणसी (उ.प्र.)

पत्रम् III

80 + 20=100

विज्ञप्तिमात्रतासिद्धिः आचार्यवसुबन्धुकृता (विंशतिका)

प्रकाशकः- चौखम्बाविद्याभवनम्, वाराणसी (उ.प्र.)

पत्रम् IV

80 + 20=100

मिलिन्दपञ्चो, प्रथमद्वितीयपरिच्छेदौ

प्रकाशकः- बौद्धभारती, वाराणसी (उ.प्र.)

पत्रम् V

80 + 20=100

वैदिकवाङ्मयस्येतिहासः

1. वेदानां महत्त्वम्
2. चतुर्णां वेदानां संक्षिप्तपरिचयः
3. संहिताब्राह्मणारण्यकोपनिषदां संक्षिप्तपरिचयः
4. वेदाङ्गानां संक्षिप्तपरिचयः

(अनुशासितग्रन्थानां सूची पुस्तिकायाः अन्ते द्रष्टव्या) ।

अथवा

ऐच्छिकविषयेष्वन्यतमः । पाठ्यक्रमस्य विस्तृतविवरणार्थं पृष्ठसंख्या 78 द्रष्टव्या ।

द्वितीयसत्रार्द्धः-

पत्रम् VI

80 + 20=100

बौद्धतर्कभाषा, मोक्षाकरगुप्तः (द्वितीयतृतीयपरिच्छेदौ)

प्रकाशकः- केन्द्रीय - उच्च - तिब्बती -शिक्षा - संस्थानम् सारनाथः, वाराणसी (उ.प्र.)

पत्रम् VII

80 + 20=100

अभिधर्मकोशः, (द्वितीयकोशस्थानम्)

प्रकाशकः- बौद्धभारती, वाराणसी (उ.प्र.)

पत्रम् VIII

80 + 20=100

विज्ञप्तिमात्रतासिद्धिः, आचार्यवसुबन्धुकृता (त्रिंशिका)

प्रकाशकः- चौखम्बाविद्याभवनम्, वाराणसी(उ.प्र.)

पत्रम् IX

80 + 20=100

मिलिन्दपञ्चो, तृतीयपरिच्छेदः

प्रकाशकः- बौद्धभारती, वाराणसी (उ.प्र.)

पत्रम् X

80 + 20=100

भारतीय संस्कृतिः

1. षोडश संस्काराः
2. वर्णाश्रमव्यवस्था
3. पुरुषार्थचतुष्टयम्
4. पञ्चमहायज्ञाः

अथवा

ऐच्छिकविषयेष्वन्यतमः । पाठ्यक्रमस्य विस्तृतविवरणार्थं पृष्ठसंख्या 78 द्रष्टव्या ।

द्वितीय वर्षः

तृतीयसत्रार्द्धः-

पत्रम् XI

80 + 20=100

तत्त्वसंग्रहः, आचार्यशान्तरक्षितप्रणीतः, शब्दार्थपरीक्षा, आदितः 175 कारिकापर्यन्तः

पत्रम् XII **80 + 20=100**

प्रमाणवान्तिर्कम्, आचार्यधर्मकीर्तिकृतम्, प्रमाणपरिच्छेदः,
प्रकाशकः- बौद्धभारती, वाराणसी (उ.प्र.)

पत्रम् XIII **80 + 20=100**

माध्यमिककारिका, (प्रथमद्वितीयअष्टादशपरीक्षाः)

पत्रम् XIV **80 + 20=100**

बोधिचर्यावतारः, आचार्यशान्तिदेवकृतः प्रथमपरिच्छेदः
प्रकाशकः- बौद्धभारती, वाराणसी (उ.प्र.)

पत्रम् XV **80 + 20=100**

स्वशास्त्रीयेतिहासः

अथवा

ऐच्छिकविषयेष्वन्यतमः । पाठ्यक्रमस्य विस्तृतविवरणार्थं पृष्ठसंख्या 78 द्रष्टव्या ।

चतुर्थसत्राद्धः-

पत्रम् XVI **80 + 20=100**

तत्त्वसंग्रहः, आचार्यशान्तरक्षितप्रणीतः, शब्दार्थपरीक्षा, 176 कारिकातः समाप्तिपर्यन्तः

पत्रम् XVII **80 + 20=100**

प्रमाणवार्तिकम्, आचार्यधर्मकीर्तिकृतम्, प्रमाणवार्तिकम् (प्रत्यक्षपरिच्छेदः)
प्रकाशकः- बौद्धभारती, वाराणसी (उ.प्र.)

पत्रम् XVIII **80 + 20=100**

माध्यमिककारिका, (22, 24, 27 परीक्षाः)

पत्रम् XIX **80 + 20=100**

बोधिचर्यावतारः आचार्यशान्तिदेवकृतः (नवमपरिच्छेदः)
प्रकाशकः- बौद्धभारती, वाराणसी (उ.प्र.)

पत्रम् XX

80 + 20=100

स्वशास्त्रीयाः निबन्धाः

सहायकग्रन्थाः-

1. पालिसाहित्य का इतिहास-राहुल सांकृत्यायन, हिन्दी संस्थान, लखनऊ
2. पालिसाहित्य का इतिहास-भरतसिंह उपाध्याय, हिन्दी साहित्य सम्मेलन, इलाहाबाद
3. बौद्ध धर्मदर्शन, आचार्य नरेन्द्रदेव, मोतीलाल बनारसीदास, दिल्ली
4. अत्तदीपो भव - डॉ. विजयकुमार जैन, मैत्री प्रकाशन 3/65, विकास खंड, गोमती नगर, लखनऊ

अथवा

ऐच्छिकविषयेष्वन्यतमः । पाठ्यक्रमस्य विस्तृतविवरणार्थं पृष्ठसंख्या 78 द्रष्टव्या ।

10. आचार्यः (सांख्ययोगः)

प्रथमवर्षम्

प्रथमसत्रार्द्धः-

पत्रम् I

80 + 20=100

भारतीयस्तिकदर्शनानां परिचयः

सहायकग्रन्थाः-

1. भारतीयदर्शन का इतिहास - बलदेव उपाध्याय
2. सामान्यदर्शनम् - डॉ० नीलकण्ठपतिः

पत्रम् II

80 + 20=100

पातञ्जलयोगदर्शनम्, तत्त्ववैशारदीसहितम् प्रथमः पादः

पत्रम् III

80 + 20=100

सांख्यतत्त्वकौमुदी - आदितः 30 कारिकां यावत्

पत्रम् IV 80 + 20=100

योगसारसंग्रहः, विज्ञानभिक्षुकृतः

पत्रम् V 80 + 20=100

वैदिकवाङ्मयस्येतिहासः

1. वेदानां महत्त्वम्
2. चतुर्णां वेदानां संक्षिप्तपरिचयः
3. संहिताब्राह्मणारण्यकोपनिषदां संक्षिप्तपरिचयः
4. वेदाङ्गानां संक्षिप्तपरिचयः

(अनुशासितग्रन्थानां सूची पुस्तिकायाः अन्ते द्रष्टव्या)।

अथवा

ऐच्छिकविषयेष्वन्यतमः। पाठ्यक्रमस्य विस्तृतविवरणार्थं पृष्ठसंख्या 78 द्रष्टव्या।

द्वितीयसत्रार्द्धः-

पत्रम् VI 80 + 20=100

भारतीयनास्तिकदर्शनानां परिचयः

सहायकग्रन्थाः-

1. भारतीयदर्शन का इतिहास - बलदेव उपाध्याय
2. सामान्यदर्शनम् - डॉ० नीलकण्ठपतिः

पत्रम् VII 80 + 20=100

पातञ्जलयोगदर्शनम्, तत्त्ववैशारदीसहितम्, द्वितीयपादः

पत्रम् VIII 80 + 20=100

सांख्यतत्त्वकौमुदी - 31 कारिकातः ग्रन्थान्तं यावत्।

पत्रम् IX 80 + 20=100

सांख्यप्रवचनभाष्यम्, प्रथमाध्यायो आदितः 80 सूत्रं यावत्

पत्रम् X

80 + 20=100

भारतीय संस्कृतिः

1. षोडश संस्काराः
2. वर्णाश्रमव्यवस्था
3. पुरुषार्थचतुष्टयम्
4. पञ्चमहायज्ञाः

अथवा

ऐच्छिकविषयेष्वन्यतमः । पाठ्यक्रमस्य विस्तृतविवरणार्थं पृष्ठसंख्या 78 द्रष्टव्या ।

द्वितीयवर्षम्

तृतीयसत्रार्द्धः-

पत्रम् XI

80 + 20=100

पातञ्जलयोगदर्शनम्, तत्त्ववैशारदीसहितम्, तृतीयपादः

पत्रम् XII

80 + 20=100

विज्ञानामृतभाष्यम् चतुःसूत्रीं यावत्

पत्रम् XIII

80 + 20=100

सांख्यप्रवचनभाष्यम्, प्रथमाध्याये 81तः ग्रन्थान्तं यावत्

पत्रम् XIV

80 + 20=100

हठयोगप्रदीपिका, प्रथमद्वितीयोपदेशौ

पत्रम् XV

80 + 20=100

स्वशास्त्रीयेतिहासः

अथवा

ऐच्छिकविषयेष्वन्यतमः । पाठ्यक्रमस्य विस्तृतविवरणार्थं पृष्ठसंख्या 78 द्रष्टव्या ।

चतुर्थसत्रार्द्धः-

पत्रम् XVI	80 + 20=100
पातञ्जलयोगदर्शनम्, तत्त्ववैशारदीसहितम्, चतुर्थपादः	
पत्रम् XVII	80 + 20=100
युक्तिदीपिका, 1-20 कारिकाः	
पत्रम् XVIII	80 + 20=100
सांख्यप्रवचनभाष्यम्, 2-3 अध्यायौ	
पत्रम् XIX	80 + 20=100
साङ्ख्यसारः	
पत्रम् XX	80 + 20=100
स्वशास्त्रीयनिबन्धाः	

अथवा

ऐच्छिकविषयेष्वन्यतमः । पाठ्यक्रमस्य विस्तृतविवरणार्थं पृष्ठसंख्या 78 द्रष्टव्या ।

11. आचार्यः (नव्यन्यायः)

प्रथमं वर्षम्

प्रथमसत्रार्द्धः-

पत्रम् I	80 + 20=100
अवयवगादाधरी (आदितः प्रतिज्ञालक्षणे मिश्रप्रदर्शितानतिरिक्तपदव्यावृत्तिविचारे अत्र केचिदितिमत निरूपणान्तम्)	
पत्रम् II	80 + 20=100
हेत्वाभाससामान्यनिरुक्तिः, गादाधरी (आदितः नवचतुष्टयान्तम्)	

पत्रम् III 80 + 20=100

न्यायकुसुमाञ्जलिकारिका (हरिदासीयटीका सहिता प्रथमद्वितीयस्तबकौ)

पत्रम् IV 80 + 20=100

सत्प्रतिपक्षगादाधरी (आदितः रत्नकोशकारमतप्रस्तावे अर्वाचीनमतोपन्यासपर्यन्तः भागः)

पत्रम् V 80 + 20=100

वैदिकवाङ्मयस्येतिहासः

1. वेदानां महत्त्वम्
2. चतुर्णां वेदानां संक्षिप्तपरिचयः
3. संहिताब्राह्मणारण्यकोपनिषदां संक्षिप्तपरिचयः
4. वेदाङ्गानां संक्षिप्तपरिचयः

(अनुशंसितग्रन्थानां सूची पुस्तिकायाः अन्ते द्रष्टव्या)।

अथवा

ऐच्छिकविषयेष्वन्यतमः। पाठ्यक्रमस्य विस्तृतविवरणार्थं पृष्ठसंख्या 78 द्रष्टव्या।

द्वितीयसत्रार्द्धः-

पत्रम् VI 80 + 20=100

अवयवगादाधरी (प्रतिज्ञालक्षणे मिश्रप्रदर्शितानतिरिक्तपदव्यावृत्तिविचारे अत्र केचिदितिमत-
निरूपणानन्तरम् अवशिष्टभागः)

पत्रम् VII 80 + 20=100

हेत्वाभाससामान्यनिरुक्तिः गादाधरी (नवचतुष्टयानन्तरम् अवशिष्टः भागः)

पत्रम् VIII 80 + 20=100

न्यायकुसुमाञ्जलिकारिका (हरिदासीयटीका सहिता अवशिष्टभागः)

पत्रम् IX 80 + 20=100

सत्प्रतिपक्षगादाधरी (रत्नकोशकारमतप्रस्तावे अर्वाचीनमतोपन्यासानन्तरम् अवशिष्टः भागः)

पत्रम् X

80 + 20=100

भारतीय संस्कृतिः

1. षोडश संस्काराः
2. वर्णाश्रमव्यवस्था
3. पुरुषार्थचतुष्टयम्
4. पञ्चमहायज्ञाः

अथवा

ऐच्छिकविषयेष्वन्यतमः । पाठ्यक्रमस्य विस्तृतविवरणार्थं पृष्ठसंख्या 78 द्रष्टव्या ।

द्वितीयं वर्षम्

तृतीयसत्राब्द्धः

पत्रम् XI

80 + 20=100

व्युत्पत्तिवादः, प्रथमखण्डम्, आदितः प्रकृत्यर्थे संख्यान्वयविचारपर्यन्तम्

पत्रम् XII

80 + 20=100

व्युत्पत्तिवादः द्वितीयखण्डम्, आदितः तृतीयकारकपर्यन्तम्

पत्रम् XIII

80 + 20=100

न्यायकौस्तुभः निर्विकल्पकवादः सविकल्पकवादश्च

पत्रम् XIV

80 + 20=100

न्यायभाष्यम् (प्रथमाध्यायः)

पत्रम् XV

80 + 20=100

स्वशास्त्रीयेतिहासः

अथवा

ऐच्छिकविषयेष्वन्यतमः । पाठ्यक्रमस्य विस्तृतविवरणार्थं पृष्ठसंख्या 78 द्रष्टव्या ।

चतुर्थसत्रार्द्धः-

पत्रम् XVI 80 + 20=100

व्युत्पत्तिवादः प्रथमखण्डः, प्रकृत्यर्थे संख्यान्वयविचारनिरूपणानन्तरं प्रथमखण्डान्तो भागः

पत्रम् XVII 80 + 20=100

व्युत्पत्तिवादः (सप्तमीविभक्त्यर्थपर्यन्तम्)

पत्रम् XVIII 80 + 20=100

न्यायकौस्तुभः संशयवादः विषयतावादश्च

पत्रम् XIX 80 + 20=100

न्यायभाष्यम् (द्वितीयाध्यायः)

पत्रम् XX 80 + 20=100

स्वशास्त्रीयाः निबन्धाः

अथवा

ऐच्छिकविषयेष्वन्यतमः । पाठ्यक्रमस्य विस्तृतविवरणार्थं पृष्ठसंख्या 78 द्रष्टव्या ।

12. आचार्यः (प्राचीनन्यायवैशेषिकम्)

प्रथमं वर्षम्

प्रथमसत्रार्द्धः-

पत्रम् I 80 + 20=100

न्यायमञ्जरी, प्रथमद्वितीयाह्निके

पत्रम् II 80 + 20=100

न्यायकुसुमाञ्जलिः, प्रथमस्तबकः

पत्रम् III 80 + 20=100

प्रशस्तपादभाष्यम्, कन्दलीसहितम् (आदितः संयोगनिरूपणान्तः भागः)

पत्रम् IV **80 + 20=100**

न्यायसारः, न्यायभूषणसहितः (आदितः योगिप्रत्यक्षनिरूपणान्तः भागः)

पत्रम् V **80 + 20=100**

(क) वैदिकवाङ्मयस्येतिहासः

1. वेदानां महत्त्वम्
2. चतुर्णां वेदानां संक्षिप्तपरिचयः
3. संहिताब्राह्मणारण्यकोपनिषदां संक्षिप्तपरिचयः
4. वेदाङ्गानां संक्षिप्तपरिचयः

(ख) भारतीया संस्कृतिः

1. षोडश संस्काराः
2. वर्णाश्रमव्यवस्था

(अनुशंसितग्रन्थानां सूची पुस्तिकायाः अन्ते द्रष्टव्या)।

अथवा

ऐच्छिकविषयेष्वन्यतमः। पाठ्यक्रमस्य विस्तृतविवरणार्थं पृष्ठसंख्या 78 द्रष्टव्या।

द्वितीयसत्रार्द्धः-

पत्रम् VI **80 + 20=100**

न्यायमञ्जरी, तृतीयचतुर्थाह्निके

पत्रम् VII **80 + 20=100**

न्यायकुसुमाञ्जलिः, द्वितीयस्तबकः

पत्रम् VIII **80 + 20=100**

प्रशस्तपादभाष्यम्, कन्दलीसहितम् (विभागनिरूपणप्रभृतिगुणपदार्थनिरूपणसमाप्तिपर्यन्तम्)

पत्रम् IX **80 + 20=100**

न्यायसारः, न्यायभूषणसहितः, प्रत्यक्षविभागनिरूपणप्रभृति (तच्च द्विविधं सविकल्पकं निर्विकल्पकं चेति ग्रन्थप्रभृति) केवलव्यतिरेकिनिरूपणान्तः भागः।

पत्रम् X

80 + 20=100

- (क) भारतीया संस्कृतिः
1. पुरुषार्थचतुष्टयम्
 2. पञ्चमहायज्ञाः
- (ख) भाषाविज्ञानम्
1. भाषापरिवाराः
 2. ध्वनिविज्ञानम्
 3. अर्थविज्ञानम्

अथवा

ऐच्छिकविषयेष्वन्यतमः । पाठ्यक्रमस्य विस्तृतविवरणार्थं पृष्ठसंख्या 78 द्रष्टव्या ।

द्वितीयं वर्षम्

तृतीयसत्रार्द्धः-

पत्रम् XI

80 + 20=100

न्यायमञ्जरी, पञ्चममाह्निकम्

पत्रम् XII

80 + 20=100

न्यायकुसुमाञ्जलिः, तृतीयस्तबकः

पत्रम् XIII

80 + 20=100

प्रशस्तपादभाष्यम्, कर्मपदार्थनिरूपणान्तो भागः

पत्रम् XIV

80 + 20=100

न्यायसारः, हेत्वाभासनिरूपणादारभ्य निग्रहस्थाननिरूपणं यावत्

पत्रम् XV

80 + 20=100

स्वशास्त्रीयेतिहासः

अथवा

ऐच्छिकविषयेष्वन्यतमः । पाठ्यक्रमस्य विस्तृतविवरणार्थं पृष्ठसंख्या 78 द्रष्टव्या ।

चतुर्थसत्रार्द्धः-

पत्रम् XVI	80 + 20=100
न्यायमञ्जरी, षष्ठमाह्निकम्	
पत्रम् XVII	80 + 20=100
न्यायकुसुमाञ्जलिः, चतुर्थ-पञ्चम स्तबकौ	
पत्रम् XVIII	80 + 20=100
प्रशस्तपादभाष्यम्, सामान्यनिरूपणादारभ्य ग्रन्थसमाप्तिं यावत्	
पत्रम् XIX	80 + 20=100
न्यायसारः, आगमपरिच्छेदः	
पत्रम् XX	80 + 20=100
स्वशास्त्रीयाः निबन्धाः	

अथवा

ऐच्छिकविषयेष्वन्यतमः । पाठ्यक्रमस्य विस्तृतविवरणार्थं पृष्ठसंख्या 78 द्रष्टव्या ।

13. आचार्यः (मीमांसा)

प्रथमसत्रार्द्धः-

पत्रम् I	80 + 20=100
भाट्टदीपिका, सप्तमाष्टमाध्यायौ	
पत्रम् II	80 + 20=100
भाट्टदीपिका, दशमाध्यायः	
पत्रम् III	80 + 20=100
शाबरभाष्यम् (प्रथमाध्यायः)	
पत्रम् IV	80 + 20=100
श्लोकवार्तिकम्, आरम्भतः निरालम्बनवादपर्यन्तम्	

पत्रम् V

80 + 20=100

वैदिकवाङ्मयस्येतिहासः

1. वेदानां महत्त्वम्
2. चतुर्णां वेदानां संक्षिप्तपरिचयः
3. संहिताब्राह्मणारण्यकोपनिषदां संक्षिप्तपरिचयः
4. वेदाङ्गानां संक्षिप्तपरिचयः

(अनुशंसितग्रन्थानां सूची पुस्तिकायाः अन्ते द्रष्टव्या) ।

अथवा

ऐच्छिकविषयेष्वन्यतमः । पाठ्यक्रमस्य विस्तृतविवरणार्थं पृष्ठसंख्या 78 द्रष्टव्या ।

द्वितीय सत्रार्द्धः-

पत्रम् VI

80 + 20=100

भाट्टदीपिका, नवमाध्यायः

पत्रम् VII

80 + 20=100

भाट्टदीपिका, एकादशद्वादशाध्यायौ

पत्रम् VIII

80 + 20=100

तन्त्रवार्तिकम्, अर्थवादपादः

पत्रम् IX

80 + 20=100

श्लोकवार्तिकम्, शून्यवादमारभ्य स्फोटवादान्तम्

पत्रम् X

80 + 20=100

भारतीया संस्कृतिः

1. षोडश संस्काराः
2. वर्णाश्रमव्यवस्था
3. पुरुषार्थचतुष्टयम्
4. पञ्चमहायज्ञाः

अथवा

ऐच्छिकविषयेष्वन्यतमः । पाठ्यक्रमस्य विस्तृतविवरणार्थं पृष्ठसंख्या 78 द्रष्टव्या ।

द्वितीयं वर्षम्

तृतीयसत्राब्दः-

पत्रम् XI 80 + 20=100

श्लोकवार्तिकम्, आकृतिवादमारभ्य आत्मवादपर्यन्तम्

पत्रम् XII 80 + 20=100

मीमांसाकौस्तुभः, तृतीयाध्यायस्यादितः द्वितीयपादस्य षष्ठाधिकरणपर्यन्तो भागः। (सूक्तवाकस्य विभज्य विनियोगाधिकरणपर्यन्तम्) (3-1-1 तः 3-2-6 पर्यन्तम्)

पत्रम् XIII 80 + 20=100

भाट्टरहस्यम्-आरम्भात् भावनावादपर्यन्तम्

पत्रम् XIV 80 + 20=100

आपस्तम्बश्रौतसूत्रम्, दर्शपूर्णमासप्रकरणम्, आदितः द्वितीयप्रश्नस्य द्वितीयपटलान्तम्

पत्रम् XV 80 + 20=100

स्वशास्त्रीयेतिहासः

अथवा

ऐच्छिकविषयेष्वन्यतमः। पाठ्यक्रमस्य विस्तृतविवरणार्थं पृष्ठसंख्या 78 द्रष्टव्या।

चतुर्थसत्राब्दः-

पत्रम् XVI 80 + 20=100

श्लोकवार्तिकम्- शब्दनित्यत्वाधिकरणम्, वाक्याधिकरणम्, वेदनित्यताधिकरणञ्च।

पत्रम् XVII 80 + 20=100

मीमांसाकौस्तुभः, तृतीयाध्यायद्वितीयपादस्य सप्तमाधिकरणम् आरभ्य (लिङ्गक्रमसमाख्याधिकरणम् आरभ्य) कौस्तुभान्तो भागः (बलाबलाधिकरणम्)

पत्रम् XVIII 80 + 20=100

भाट्टरहस्यम्- विभक्त्यर्थनिरूपणम्

पत्रम् XIX

80 + 20=100

आपस्तम्बश्रौतसूत्रम्, दर्शपूर्णमासप्रकरणम्, द्वितीयप्रश्नस्य तृतीयपटलमारभ्य अवशिष्टः भागः ।

पत्रम् XX

80 + 20=100

स्वशास्त्रीयाः निबन्धाः

अथवा

ऐच्छिकविषयेष्वन्यतमः । पाठ्यक्रमस्य विस्तृतविवरणार्थं पृष्ठसंख्या 78 द्रष्टव्या ।

सहायकग्रन्थाः-

1. मीमांसान्यायप्रकाशः - चित्रस्वामी, चौखम्बा, वाराणसी
2. मानमेयोदयः - नारायणभट्टः (नारायणपण्डितः), चौखम्बा, वाराणसी
3. शास्त्रदीपिका - रामकृष्णप्रणीतः, कृष्णदास अकादमी, वाराणसी
4. शाबरभाष्यम् - आनन्दाश्रमः, पुणे
5. जैमिनीयन्यायमाला - श्रीमाधवप्रणीता, चौखम्बा, दिल्ली
6. अर्थसंग्रहः - चौखम्बा
7. भाट्टदीपिका - खण्डदेवविरचितः, चौखम्बा
8. मीमांसाकौस्तुभः - खण्डदेवविरचितः, राष्ट्रियसंस्कृतसंस्थानम्
9. श्लोकवार्तिकम् - कुमारिलभट्टविरचितम्, कृष्णदास अकादमी, वाराणसी
10. भाट्टरहस्यम् - पेरीसूर्यनारायणशास्त्रिविरचितम् खण्डदेवभावप्रकाशव्याख्यासहितम्, तिरुपतिः
11. आपस्तम्बश्रौतसूत्रम् - मैसूरु-प्राच्यविद्यासंशोधनालयमुद्रितं, कपर्दिस्वामिभाष्यहरदत्तीयवृत्ति-सहितम्

14. आचार्यः (अद्वैतवेदान्तः)

प्रथमं वर्षम्

प्रथमसत्रार्द्धः-

पत्रम् I

80 + 20=100

ब्रह्मसूत्रशाङ्करभाष्यम्, प्रथमाध्यायस्य प्रथमद्वितीयपादौ

पत्रम् II 80 + 20=100

छान्दोग्योपनिषत् (शाङ्करभाष्यसहितम्), षष्ठाध्यायः

पत्रम् III 80 + 20=100

ब्रह्मसूत्रशाङ्करभाष्यम्, प्रथमाध्यायस्य तृतीयचतुर्थपादौ

पत्रम् IV 80 + 20=100

सिद्धान्तलेशसंग्रहः, प्रथमपरिच्छेदः, अहंकाराद्यनुसन्धानविचारपर्यन्तम्

पत्रम् V 80 + 20=100

वैदिकवाङ्मयस्येतिहासः

1. वेदानां महत्त्वम्
2. चतुर्णां वेदानां संक्षिप्तपरिचयः
3. संहिताब्राह्मणारण्यकोपनिषदां संक्षिप्तपरिचयः
4. वेदाङ्गानां संक्षिप्तपरिचयः

(अनुशासितग्रन्थानां सूची पुस्तिकायाः अन्ते द्रष्टव्या)।

अथवा

ऐच्छिकविषयेष्वन्यतमः। पाठ्यक्रमस्य विस्तृतविवरणार्थं पृष्ठसंख्या 78 द्रष्टव्या।

द्वितीयसत्रार्द्धः-

पत्रम् VI 80 + 20=100

ब्रह्मसूत्रशाङ्करभाष्यम्, द्वितीयाध्यायस्य प्रथमद्वितीयपादौ।

पत्रम् VII 80 + 20=100

तत्त्वप्रदीपिका चित्सुखी मिथ्यात्वलक्षणपर्यन्तम्

पत्रम् VIII 80 + 20=100

ब्रह्मसूत्रशाङ्करभाष्यम्, द्वितीयोऽध्यायः, तृतीयचतुर्थपादौ

पत्रम् IX 80 + 20=100

सिद्धान्तलेशसंग्रहः, प्रथमपरिच्छेदे सकारणाध्यासविचारादारभ्य
द्वितीयपरिच्छेदसमाप्तिपर्यन्तम्

पत्रम् X

80 + 20=100

भारतीय संस्कृतिः

1. षोडश संस्काराः
2. वर्णाश्रमव्यवस्था
3. पुरुषार्थचतुष्टयम्
4. पञ्चमहायज्ञाः

अथवा

ऐच्छिकविषयेष्वन्यतमः । पाठ्यक्रमस्य विस्तृतविवरणार्थं पृष्ठसंख्या 78 द्रष्टव्या ।

द्वितीयं वर्षम्

तृतीयसत्रार्द्धः-

पत्रम् XI

80 + 20=100

ब्रह्मसूत्रशाङ्करभाष्यम्, तृतीयध्यायस्य प्रथमद्वितीयतृतीयपादाः

पत्रम् XII

80 + 20=100

बृहदारण्यकोपनिषद् शांकरभाष्यसहिता (चतुर्थाध्यायः)

पत्रम् XIII

80 + 20=100

भामती - अध्यासभाष्यम् जिज्ञासाधिकरणम् च

पत्रम् XIV

80 + 20=100

अद्वैतसिद्धिः - मिथ्यत्वामिथ्यात्वपर्यन्तम्

पत्रम् XV

80 + 20=100

खण्डनखण्डखाद्यम् (आदितः अद्वैतप्रमाणविचारपर्यन्तम्)

अथवा

ऐच्छिकविषयेष्वन्यतमः । पाठ्यक्रमस्य विस्तृतविवरणार्थं पृष्ठसंख्या 78 द्रष्टव्या ।

चतुर्थसत्रार्द्धः -

पत्रम् XVI 80 + 20=100

ब्रह्मसूत्रशाङ्करभाष्यम्, तृतीयाध्यायस्य चतुर्थपादः चतुर्थोऽध्यायश्च

पत्रम् XVII 80 + 20=100

माण्डूक्योपनिषद् कारिकासहिता प्रथमद्वितीयप्रकरणम्

पत्रम् XVIII 80 + 20=100

भामती, प्रथमाध्यायस्य प्रथमपादे 2,3,4 सूत्राणि

पत्रम् XIX 80 + 20=100

अद्वैतसिद्धिः, सोपाधिकनिरासपर्यन्ता

पत्रम् XX 80 + 20=100

स्वशास्त्रीयाः निबन्धाः, विषयाः आचार्याश्च, बादरायणः, गौडपदः, शंकराचार्यः, सुरेश्वरराचार्यः, चित्सुखमुनिः, प्रकाशात्मयतिः विद्यारण्यमुनिः, श्रीहर्षः, मधुसूदनसरस्वतिः, धमराजाध्वरीन्द्रः, इत्यदयः, विवर्तवादः, प्रतिबिम्बवादः, अवच्छेदवादः, शाब्दपरोक्षवादः, जगन्मिथ्यात्वम्, प्रधान-कारणवादानिरासः, प्रतिकर्मव्यवस्था, अध्यासः अविद्या, मोक्षस्वरूपम्

अथवा

ऐच्छिकविषयेष्वन्यतमः । पाठ्यक्रमस्य विस्तृतविवरणार्थं पृष्ठसंख्या 78 द्रष्टव्या ।

15. आचार्यः (पुराणेतिहासः)

प्रथमवर्षम्

प्रथमसत्रार्द्धः-

पत्रम् I 80 + 20=100

महाभारतस्य शान्तिपर्वणि राजधर्मप्रकरणम् (अ. 51-70)

पत्रम् II 80 + 20=100

श्रीमद्भागवते पञ्चमस्कन्धः (अ. 1-12)

पत्रम् III 80 + 20=100

श्रीमद्भागवते दशमस्कन्धः (अ. -1-50, 14, 16, 20-22, 27)

पत्रम् IV 80 + 20=100

भगवद्भक्तिरसायनम् (सम्पूर्णम्)

पत्रम् V 80 + 20=100

वैदिकवाङ्मयस्येतिहासः

1. वेदानां महत्त्वम्
2. चतुर्णां वेदानां संक्षिप्तपरिचयः
3. संहिताब्राह्मणारण्यकोपनिषदां संक्षिप्तपरिचयः
4. वेदाङ्गानां संक्षिप्तपरिचयः

(अनुशंसितग्रन्थानां सूची पुस्तिकायाः अन्ते द्रष्टव्या)।

अथवा

ऐच्छिकविषयेष्वन्यतमः। पाठ्यक्रमस्य विस्तृतविवरणार्थं पृष्ठसंख्या 78 द्रष्टव्या।

द्वितीयसत्रार्द्धः-

पत्रम् VI 80 + 20=100

गर्गसंहितायाम् गोलोकखण्डः (सम्पूर्णः)

पत्रम् VII 80 + 20=100

श्रीमद्भागवते पञ्चमस्कन्धः (अ. 13-26)

पत्रम् VIII 80 + 20=100

श्रीमद्भागवते दशमस्कन्धः (अ. - 29-33, 35, 47, 63, 64, 87)

पत्रम् IX 80 + 20=100

शिवपुराणे विचेश्वरसंहिता (01-15 अध्यायाः)

पत्रम् X 80 + 20=100

भारतीया संस्कृतिः

1. षोडश संस्काराः

2. वर्णाश्रमव्यवस्था
3. पुरुषार्थचतुष्टयम्
4. पञ्चमहायज्ञाः

अथवा

ऐच्छिकविषयेष्वन्यतमः । पाठ्यक्रमस्य विस्तृतविवरणार्थं पृष्ठसंख्या 78 द्रष्टव्या ।

तृतीयसत्रार्द्धः -

पत्रम् XI 80 + 20=100

श्रीमद्भागवते एकादशस्कन्धः (अ० 1-12)

पत्रम् XII 80 + 20=100

शाण्डिल्यभक्तिसूत्रम् (सम्पूर्णम्)

पत्रम् XIII 80 + 20=100

विष्णुधर्मोत्तरपुराणस्य तृतीयखण्डे मूर्तिकलासम्बन्धिनोऽध्यायाः
(35-70 अध्यायपर्यन्तम्)

पत्रम् XIV 80 + 20=100

ब्रह्मवैवर्तपुराणे प्रकृतिखण्डः (अ. 1-15)

पत्रम् XV 80 + 20=100

स्वशास्त्रीयेतिहासः

अथवा

ऐच्छिकविषयेष्वन्यतमः । पाठ्यक्रमस्य विस्तृतविवरणार्थं पृष्ठसंख्या 78 द्रष्टव्या ।

चतुर्थसत्रार्द्धः -

पत्रम् XVI 80 + 20=100

श्रीमद्भागवते एकादशस्कन्धः (अ. 13-24)

पत्रम् XVII 80 + 20=100

श्रीमद्देवीभागवते एकादशस्कन्धः (01-15 अध्यायाः)

पत्रम् XVIII 80 + 20=100

योगवासिष्ठे मुमुक्षुव्यवहारप्रकरणम् (01-15 सर्गाः)

पत्रम् XIX 80 + 20=100

भारतीयेतिहासः (आदितः पृथ्वीराजपर्यन्तः)

पत्रम् XX 80 + 20=100

स्वशास्त्रीयनिबन्धाः

सहायकग्रन्थाः-

1. पुराणपर्यालोचनम् - पं. कृष्णमणित्रिपाठिरचितः
2. पुराणविमर्शः - आचार्यबलदेवोपाध्यायरचितः
3. पुराणदिग्दर्शनम् - गिरिधारी शर्मा चतुर्वेदिरचितम्

अथवा

ऐच्छिकविषयेष्वन्यतमः । पाठ्यक्रमस्य विस्तृतविवरणार्थं पृष्ठसंख्या 78 द्रष्टव्या ।

16. आचार्यः (वेदः)

प्रथमवर्षम्

प्रथमसत्रार्द्धः-

पत्रम् I 80 + 20=100

- (क) शुक्लयजुर्वेदमाध्यन्दिनसंहितायाः महीधरभाष्यम्, 10-11 अध्यायौ ।
- (ख) शुक्लयजुः प्रातिशाख्यम्- 1-3 अध्यायाः

पत्रम् II 80 + 20=100

शतपथब्राह्मणे सायणभाष्योपेते प्रथमकाण्डे 3-5 अध्यायाः ।

पत्रम् III 80 + 20=100

- (क) कात्यायनश्रौतसूत्रम्, तृतीयोऽध्यायः
- (ख) ऋग्वेदभाष्यभूमिकायाः आदितः वेदापौरुषेयत्वसाधनप्रकरणान्तम् ।

पत्रम् IV

80 + 20=100

यज्ञमधुसूदनम्, आदितः याजकब्राह्मणाधिकारपर्यन्तम् ।
अर्थसंग्रहस्य प्रयोगविधिप्रकरणान्तम् ।

पत्रम् V

80 + 20=100

वैदिकवाङ्मयस्येतिहासः

1. वेदानां महत्त्वम्
2. चतुर्णां वेदानां संक्षिप्तपरिचयः
3. संहिताब्राह्मणारण्यकोपनिषदां संक्षिप्तपरिचयः
4. वेदाङ्गानां संक्षिप्तपरिचयः

(अनुशंसितग्रन्थानां सूची पुस्तिकायाः अन्ते द्रष्टव्या) ।

अथवा

ऐच्छिकविषयेष्वन्यतमः । पाठ्यक्रमस्य विस्तृतविवरणार्थं पृष्ठसंख्या 78 द्रष्टव्या ।

द्वितीयसत्रार्द्धः-

पत्रम् VI

80 + 20=100

- (क) शुक्लयजुर्वेदमाध्यन्दिनसंहितायाः महीधरभाष्यम्, 12-13 अध्यायाः ।
(ख) शुक्लयजुः प्रातिशाख्यम्- 4-8 अध्यायाः ।

पत्रम् VII

80 + 20=100

शतपथब्राह्मणे सायणभाष्योपेते प्रथमकाण्डे 6-9 अध्यायाः ।

पत्रम् VIII

80 + 20=100

- (क) कात्यायनश्रौतसूत्रस्य चतुर्थोऽध्यायः ।
(ख) ऋग्वेदभाष्यभूमिकायाः मन्त्रब्राह्मणात्मकत्वं वेदस्य इति
प्रकरणात् ग्रन्थसमाप्तिं यावत् ।

पत्रम् IX

80 + 20=100

- (क) यज्ञमधुसूदनस्य पात्राधिकारः यज्ञीयवृक्षाधिकारश्च ।
(ख) अर्थसंग्रहस्य क्रमस्वरूपमिति प्रकरणात् ग्रन्थसमाप्तिं यावत् ।

पत्रम् X

80 + 20=100

भारतीय संस्कृतिः

1. षोडश संस्काराः
2. वर्णाश्रमव्यवस्था
3. पुरुषार्थचतुष्टयम्
4. पञ्चमहायज्ञाः

अथवा

ऐच्छिकविषयेष्वन्यतमः । पाठ्यक्रमस्य विस्तृतविवरणार्थं पृष्ठसंख्या 78 द्रष्टव्या ।

द्वितीयवर्षम्

तृतीयसत्रार्द्धः -

पत्रम् XI

80 + 20=100

- (क) शुक्लयजुर्वेदीयमाध्यन्दिनसंहितायाः महीधरभाष्यम् 14-16 अध्यायाः ।
- (ख) शुक्लयजुर्वेदीयमाध्यन्दिनसंहितायाः षोडशाध्यायस्य प्रथमकण्डिकातः आरभ्य त्रयस्त्रिंशतिकण्डिकापर्यन्तम् । (1-33 मन्त्र तक)

पत्रम् XII

80 + 20=100

कात्यायनश्रौतसूत्रम्, 7-9 अध्यायाः ।

पत्रम् XIII

80 + 20=100

- (क) जैमिन्यायमालायाः 1-2 अध्यायौ ।
- (ख) शुक्लयजुर्वेदीयमाध्यन्दिनसंहितायाः चत्वारिंशोऽध्यायस्य (ईशावास्योपनिषदः) आदितः 1-8 मन्त्राः ।

पत्रम् XIV

80 + 20=100

निरुक्तग्रन्थे नैगमकाण्डस्य चतुर्थाध्यायतः आरभ्य पञ्चमाध्यायस्य तृतीयपादं यावत् ।

पत्रम् XV

80 + 20=100

स्वशास्त्रीयेतिहासः

अथवा

ऐच्छिकविषयेष्वन्यतमः । पाठ्यक्रमस्य विस्तृतविवरणार्थं पृष्ठसंख्या 78 द्रष्टव्या ।

चतुर्थसत्रार्द्धः-

पत्रम् XVI

80 + 20=100

(क) शुक्लयजुर्वेदीयमाध्यन्दिनसंहितायाः महीधरभाष्यम् 17-18 अध्यायौ ।

(ख) शुक्लयजुर्वेदीयमाध्यन्दिनसंहितायाः षोडशाध्यायस्य चतुस्त्रिंशी कण्डिकातः
आरभ्य अध्यायसमाप्तिं यावत् ।

पत्रम् XVII

80 + 20=100

कात्यायनश्रौतसूत्रम् चतुर्थपञ्चमाध्यायौ

पत्रम् XVIII

80 + 20=100

(क) जैमिन्यायमालायाः 3-4 अध्यायौ ।

(ख) पिङ्गलविरचितं छन्दःशास्त्रम् (प्रथमद्वितीयाध्यायौ)

पत्रम् XIX

80 + 20=100

निरुक्तग्रन्थे नैगमकाण्डस्य पञ्चमाध्यायस्य चतुर्थपादादारभ्य
षष्ठाध्यायपर्यन्तम् ।

पत्रम् XX

80 + 20=100

स्वशास्त्रीयनिबन्धाः

अथवा

ऐच्छिकविषयेष्वन्यतमः । पाठ्यक्रमस्य विस्तृतविवरणार्थं पृष्ठसंख्या 78 द्रष्टव्या ।

17. आचार्यः (पौरोहित्यम्)

प्रथमवर्षम्

प्रथमसत्रार्द्धः-

पत्रम् I 80 + 20=100

- (क) कात्यायनश्रौतसूत्रस्य (कर्कभाष्यसहितस्य)
प्रथमाध्यायतः द्वितीयाध्यायस्य तृतीयकण्डिकां यावत् ।
(ख) स्मार्तयज्ञदीपिका-प्रथमपरिच्छेदपर्यन्तम् ।

पत्रम् II 80 + 20=100

- (क) कातीयेष्टिदीपकस्य आदितः प्रयाजयागं यावत् ।
(ख) यज्ञतत्त्वप्रकाशस्य-प्रथमभागादारभ्य द्वितीयभागस्य प्रवर्ग्यानुष्ठानपर्यन्तम् ।

पत्रम् III 80 + 20=100

- (क) अनुष्ठानप्रकाशे-आदितः गणपतिमन्त्रपुरश्चरणपर्यन्तम् ।
(ख) संस्काररत्नमालायां - 1-2 प्रकरणे ।

पत्रम् IV 80 + 20=100

- (क) प्रायश्चित्तमयूखे-आदितः महापातकपर्यन्तम् ।
(ख) संस्काररत्नमालायाः चतुर्थं प्रकरणम् ।

पत्रम् V 80 + 20=100

वैदिकवाङ्मयस्येतिहासः

1. वेदानां महत्त्वम्
2. चतुर्णां वेदानां संक्षिप्तपरिचयः
3. संहिताब्राह्मणारण्यकोपनिषदां संक्षिप्तपरिचयः
4. वेदाङ्गानां संक्षिप्तपरिचयः

(अनुशंसितग्रन्थानां सूची पुस्तिकायाः अन्ते द्रष्टव्या) ।

अथवा

ऐच्छिकविषयेष्वन्यतमः । पाठ्यक्रमस्य विस्तृतविवरणार्थं पृष्ठसंख्या 78 द्रष्टव्या ।

द्वितीयसत्रार्द्धः-

पत्रम् VI 80 + 20=100

- (क) कात्यायनश्रौतसूत्रस्य (कर्कभाष्यसहितस्य) द्वितीयाध्यायस्य चतुर्थकण्डिकातः तृतीयाध्यायसमाप्तिं यावत्।
(ख) स्मार्तयज्ञदीपिकायाः 2-3 परिच्छेदौ।

पत्रम् VII 80 + 20=100

- (क) कातीयेष्टिदीपकस्य-प्रधानयागादारभ्य ग्रन्थसमाप्तिं यावत्।
(ख) यज्ञतत्त्वप्रकाशस्य-उपसत् इति प्रकरणादारभ्य ग्रन्थसमाप्तिं यावत्।

पत्रम् VIII 80 + 20=100

- (क) अनुष्ठानप्रकाश-शिवमन्त्रानुष्ठानप्रकरणादारभ्य सूर्यमन्त्रानुष्ठानप्रकरणं यावत्।
(ख) संस्काररत्नमालायां तृतीयं प्रकरणम्।

पत्रम् IX 80 + 20=100

- (क) प्रायश्चित्तमयूखे-अगम्यागमनप्रकरणात् ग्रन्थसमाप्तिपर्यन्तम्।
(ख) संस्काररत्नमालायाः पञ्चमं प्रकरणम्।

पत्रम् X 80 + 20=100

भारतीया संस्कृतिः

1. षोडश संस्काराः
2. वर्णाश्रमव्यवस्था
3. पुरुषार्थचतुष्टयम्
4. पञ्चमहायज्ञाः

अथवा

ऐच्छिकविषयेष्वन्यतमः। पाठ्यक्रमस्य विस्तृतविवरणार्थं पृष्ठसंख्या 78 द्रष्टव्या।

द्वितीयवर्षम्

तृतीयसत्रार्द्धः-

पत्रम् XI 80 + 20=100

दानमयूखे-आदितःपञ्चलाङ्गलदानपर्यन्तम्।

पत्रम् XII 80 + 20=100

- (क) व्रतोद्यापनकौमुद्यां-प्रथमं प्रकरणम्।
(ख) कर्मकाण्डप्रदीपे-आदितः आरभ्य ग्रहयागपर्यन्तम्।

पत्रम् XIII 80 + 20=100

- (क) कात्यायनशुल्वसूत्रम् 1-2 कण्डिके।
(ख) कर्मकाण्डप्रदीप-गणपतिपूजनं कलशपूजनञ्च।

पत्रम् XIV 80 + 20=100

- (क) अग्निष्टोमपद्धतिः, वामनकृता।
(ख) प्रायश्चित्तविवेकः, शूलपाणिविरचितः
(ग) प्रायोगिकम्, कुशकण्डिका

पत्रम् XV 80 + 20=100

स्वशास्त्रीयेतिहासः

अथवा

ऐच्छिकविषयेष्वन्यतमः। पाठ्यक्रमस्य विस्तृतविवरणार्थं पृष्ठसंख्या 78 द्रष्टव्या।

चतुर्थसत्रार्द्धः-

पत्रम् XVI 80 + 20=100

दानमयूखे-धरादानतः समाप्तिपर्यन्तम्।

पत्रम् XVII 80 + 20=100

- (क) व्रतोद्यापनकौमुद्यां-द्वितीयं प्रकरणम्।

(ख) कर्मकाण्डप्रदीपे-चूडाकर्मण आरम्भ अश्वत्थपूजनं यावत्। (दशकर्मादिपद्धतिः)

पत्रम् XVIII

80 + 20=100

(क) कात्यायनशुल्वसूत्रे-3-4 कण्डिके।

(ख) कर्मकाण्डप्रदीप-पुण्याहवाचनं, नान्दीश्राद्धञ्च।

पत्रम् XIX

80 + 20=100

(क) अग्निष्टोमपद्धतिः

(ख) प्रायश्चित्तविवेकः

(ग) कुशकण्डिका (प्रायोगिकम्)

पत्रम् XX

80 + 20=100

स्वशास्त्रीयनिबन्धाः

अथवा

ऐच्छिकविषयेष्वन्यतमः। पाठ्यक्रमस्य विस्तृतविवरणार्थं पृष्ठसंख्या 78 द्रष्टव्या।

ऐच्छिकविषयाः
तेषां विस्तृतपाठ्यक्रमश्च

आचार्यपाठ्यक्रमे प्रथम-द्वितीयसत्रार्द्धयोः पञ्चम-दशम पत्रयोः, तृतीय-चतुर्थसत्रार्द्धयोः पञ्चदश-विंशपत्रयोः च इति चतुर्षु प्रश्नपत्रेषु अधोलिखिता विषयाः अपि विकल्परूपेण सन्ति। छात्रैः एतेषु कोऽप्येकः विषयरूपेण चयनीयः-

1. पालिभाषा साहित्यञ्च [Pali language and literature]
2. प्राकृतभाषा साहित्यञ्च [Prakrit language and literature]
3. जैनदर्शनम् बौद्धदर्शनञ्च [Jainism and Buddhism]
4. संस्कृतशिक्षणाय अधिगमार्थञ्च सामग्र्योत्पादनम् [Material production for Sanskrit teaching/ learning]
5. धर्मशास्त्रम् [Dharmashastra]
6. शारीरिकशिक्षा [Physical Education]
7. संस्कृतसाहित्येतिहासः भाषाविज्ञानञ्च [History of Sanskrit literature and philology]
8. संस्कृतं संस्कृतिश्च [Sanskrit and Indian Culture]
9. जैनदर्शनम् - साहित्यम् अभ्यासश्च [Jainism literature and practice]
10. वैदिकसाहित्यम् उपनिषदश्च [Vedic literature and Upanishads]
11. प्राचीनभारतीयमनोविज्ञानम् [Ancient Indian Psychology]
12. वर्णनात्मकं भाषाविज्ञानम् [Introduction to Descriptive linguistics]
13. वास्तु [Vastu]
14. भारतीयरङ्गमञ्चम् संस्कृतनाटकप्रस्तुतिश्च [Indian theatre and Sanskrit Play production.]

1. Pali Language and Literature

Paper V- Pali Grammar, Scripts and History of Pali Language and Literature

80+20=100

1. Kaccāna-Vyākaraṇa (Sandhi-Kāraṇa-Samāsa only)
2. Elementary knowledge of Brāhmi & Kharostī
3. Origin and Development of Pali Language
4. A Survey of Pali Literature

Prescribed and Recommended Texts

Kaccāna Vyākaraṇa - Edited and Translated in Hindi by L.N.Tiwari & Birbal Sharma, Tara Printing Press, Varanasi.

Pali Literature and Language, Wilhelm Giegar.

History of Indian Literature, M. Winternitz.

History of Pali Literature, B.C.Law, Indological Book House, Delhi.

Pali Sahitya Aur Bhasha, Indra Chandra Shastri, Hindi Implementation Board, Delhi University, Delhi.

Paper X - Pali Literature (Tipitaka and Anupitaka Texts)

80+20=100

1. Dīghanikāya - Sāmaññaphala Sutta, Kūṭadanta Sutta
2. Dhammapada - Yamaka and Appamāda Vagga-s only
3. Bhikkhupātimokkha - Sekhiyā Dhammā, Adhikaraṇa-samathā Dhammā
4. Milindapañho (Second and Third Chapters)
5. Pali Tradition, Literature & History

Prescribed and Recommended Texts

Dīghanikāya, Edited by Bhikkhu J. Kashyap, Nava Nalanda Mahavihara, Nalanda

Dhammapada, Edited and Translated in Hindi with Sanskrit Chāyā by Sanghasen Singh, Deptt. of Buddhist Studies, University of Delhi, Delhi

Bhikkhupātimokkha, Edited by Bhagachand Jain, Nagpur.

Milindapañho, Edited by R.D.Vadekar, Bombay University Publication, Bombay.

Paper XV - Later Pali Literature**80+20=100**

1. Mahāvamsa (First Three Chapters only)
2. Telakatāhagāthā
3. Daḍhāvamsa

Prescribed Texts

Mahāvamsa (of Mahānāma), Edited by Wilhelm Giegar, Pali Text Society, London, 1908; Nagari Edition of Bombay University and Hindi Translation of Hindi Sahitya Sammelana, Allahabad (U.P.)

Telakatāhagāthā (of Bhikkhu Kalyaniya), Edited by Bhikkhu Dhammarakkhita, Mahabodhi Society, Sarnath, 1948.

Daḍhāvamsa, Edited by Pradymna Dubey, BHUniversity Publication, Varanasi.

Abhidhammatthasaṅgaho (of Anuruddhācariya) with Navanīta Tikā of Dhammananda Kosambi, Mahabodhi Society, Sarnath.

Paper XX- Pali Literature (Inscriptions, Contemporary Texts and Essay)**80+20=100**

1. Asokan Inscriptions (The Thirteenth Rock Edict)
2. Pupphañjali (of Setala Sanghasena) (Nālandā-paccabhiññāṇam and Holikā Jātakaṃ)
3. Essay (on any Pali related Topics only).

Prescribed and Recommended Texts

Corpus of Asokan Inscriptions, D.C.Sircar, Calcutta University Publication, Kolkata.

Mahābuddhavatthu (of Bharat Singh Upadhyaya), Dilli Sanskrit Akademi, Delhi.

Pupphañjali (of Setala Sanghasena), Samyak Prakashan, Paschim Puri, New Delhi.

Pali Sahitya ka Itihasa, Rahul Sankrityayana, Hindi Sansthan, Lucknow.

Pali Sahitya ka Itihasa, Bharat Singh Upadhyaya, Hindi Sahitya Sammelan, Allahabad.

Bauddha Dharma Darshana, Acarya Narendra Dev, MLBD, Delhi.

2. Prakrit Language and Literature

Paper V - Prakrit Grammar, Origin and Development of Prakrit Language and Literature

80+20=100

1. Prakrit Prakāśa (from beginning to 12th Chapter)
2. Study of Prakrit Grammatical Literature
3. Origin of Prakrit Languages
4. Development of Prakrit Literature

Prescribed and Recommended Texts

Middle Indic Languages, S.K. Chatterjee, Sahitya Academy, New Delhi.
Śaurasenī Prakrit Bhāshā Aur Sahitya Ka Sankshipta Itihasa, Raja Ram Jain, Shri Kundakunda Bharati Trust, 1999.

Prakrit Bhasha Aur Sahitya Ka Alochanatmaka Itihasa, Nemi Chandra Shastri, Tara Book Agency, Varanasi.

Prakrit Praveshikā, Komal Chandra Jain, Varanasi.

Pāli-Pāiya-Pakāso, Ed. Sanghasen Singh, Deptt. of Buddhist Studies, Delhi University, Delhi.

Paper X - Prakrit Literature (Āgama Texts)

80+20=100

1. Samayasāro (First Three Adhikāra-s only)
2. Study of Śaurasenī Āgama Texts
3. Āyāraṅgo (First Adhyayanam)
4. Critical Study of Ardhamāgadhī Āgama Texts

Prescribed and Recommended Texts

Samayasāro, Ed. Bal Bhadra Jain, Shri Kundakunda Bharati Trust, New Delhi, 1978.

Tīrthankara Mahāvīra Aur Unkī Ācārya Paraūparā (Part I & II), Nemi Chandra Shastri, Jaina Vidvat Parishad, 1992.

Jaina Sahitya Ka Itihasa (Part I & II), Pandit Kailash Chandra Shastri, Sri Ganesh Prasad Varni Jaina Granthamala, Varanasi, 1975.

Āyārāṅgo, Byavar Prakashan, First Edition.

Ācārāṅga Cayamikā, Kamal Chandra Sogami, Aphabhransha Akademi, Jaipur, 1998.

History of Jaina Canonical Literature, H.R.Kapadiya.

Jaina Sahitya ka Brihad Itihas, (Pratham Khand), Parshvanath Vidyashrama Śodha Sansthan, Varanasi, 1966.

Paper XV- Prakrit Literature (Poetic Texts and their Evaluation)

80+20=100

1. Gāhāsattasāi (of Hāla Sātavāhana) - First 100 Gāthā-s only.
2. Paumacariyaü (of Vimalasūri) - Laṅkā-patthāṇa-pavvaü.
3. Gauḍavaho (of Vakpatirāja) - First 50 Gāthā-s only.
4. Critical Study of Poetic Literature.

Prescribed and Recommended Texts

Gāhāsattasāi (of Hāla Sātavāhana), Asiatic Society Edition, Kolkata.

Paumacariyaü (of Vimala Sūri), Ed. Hermon Yacobi, Tr. Shanti Lal Bora, Prakrit Ganth Parishad, Varanasi, 1962.

Paumacariyaü (of Vimala Sūri), Tr. Devendra Kumar Jain, Bharatīya Jyanpeeth, 1969.

Vākpatirāja Kī Anubhūti, Kamal Chandra Sogani, Prakrit Bharati Akademi, Jaipur, 1983.

Prakrit Sahitya Ka Itihasa, Jagdish Chandra Jain, Chaukhamba Vidya Bhawan, Varanasi, 1985.

Paper XX- Prakrit Literature (Inscriptions, Philosophical Texts and Essay)

80+20=100

1. Asoka's First Eight Inscriptions (From Girnar Inscriptions).
2. Khāravela's Hathigumpha Inscription.
3. Davvasaṅgaho (of Nemi Chandra Siddhāntacakravartī).
4. Essay (on Prakrit-related topics only).

Prescribed and Recommended Texts

Historical and Literary Inscriptions, Ed. Raj Bali Pandeya, Chaukhamba

Prakashan, Varanasi.

Asoka Ke Dharmalekha, Publication Division, Govt. Of India, First Edition.

Khāavela ka Silalekha, Sadanand Agrawal, Vidisa Prakashan, First Edition.

Selected Inscriptions, D.C.Sircar, Calcutta University Publication, Kolkata.

Davvasaᅅgo (Dravyasaᅅgraha), Ed. & Tr. Sanghasen Singh, Published by Deptt. of Buddhist Studies, University of Delhi, Delhi.

3. Jainism and Buddhism

Paper V - Main Jaina and Buddhist Scriptures

80+20=100

1. (a) Samayasāro 1-38 Gāthā-s only
(b) Āyārango (First Adhyāya)
2. An Analytical Study of Remnants of Saurasenī Āgama and Ardhamāgadhī Āgama
3. (a) Suttanipāto (Uraga Vaggo only)
(b) Dhammapadam (Pupphavaggo and Brāhmanavaggo only)
4. An Analytical Study of Theravada Tipitaka., Sarvāstivāda Āgama and Mahāyāna Sūtra-s

Prescribed and Recommended Texts

1. Samayasāro, Ed. Bal Bhadra Jain, Shri Kundakunda Bharati Trust, New Delhi, 1978.
2. Āyaraᅅgo, Byavar Prakashan, First Edition.
3. Āyāro, Tulasi Prakashan, Jain Vishva Bharati, Ladnun, First Edition.
4. Ācāranga Cayanikā, Kamal Chandra Sogani, Apabhramsa Akademi, Jaipur, 1998.
5. Davvasaᅅgaho (Dravyasaᅅgraha) of Nemichandra Siddhantacakravarti, Ed. Sanghasen Singh, Deptt. Of Buddhist Studies, Delhi University, Delhi.
6. Tirthankara Mahavira Aur Unki Acharya Parampara (Part I & II), Nemi Chandra Shastri, Jain Vidvat Parishad, 1992.
7. Jain Sahitya Ka Itihasa (Part I & II), Kailash Chandra Shastri, Ganesh Prasad Varni Jain Granthmala, Varanasi, 1975.
8. Jain Sahitya Kā Brihat Itihasa (First Part), Parshvanath Vidyashram Shodh

Sansthan, Varanasi, 1966.

9. History of Jain Canonical Literature, H.R.Kapadiya.
10. History of Indian Literature, Vol. II (Part I & II), M.Winternitz, Munshi Ram Manoharlal, New Delhi.
11. Suttanipāto, Ed. & Trans. Bhikkhu Dhammaratana, Mahabodhi Society, Sarnath.
12. Dhammapadam, Ed. & Trans. in Hindi with Sanskrit Chaya, Sanghasen Singh, Deptt. of Buddhist Studies, University of Delhi, Delhi.
13. Pāli Sāhitya Kā Itihāsa, Bharat Singh Upadhyaya, Hindi Sahitya Sammelan, Allahabad (U.P.).
14. Bauddha-Dharma-Darshana, Acharya Narendra Dev, M.L.B.D., Delhi.

Paper X - Early Orders and Subsequent Sects & Schools of Thought

80+20=100

1. Split in Jaina Order into Digambara and Śvetāmbara Sub-Orders, Acharya Bhadrabāhu and Ganadhara-s
2. Split in Buddhist Order into Theravāda and Mahāsāṅghika Sub-Orders, Subsequent Splits and Emergence of Eighteen Sub-Sects, Philosophical Schools - Hīnayāna and Mahāyāna
3. Pravacanasāraḥ (1-52 Gāthā-s)
4. Milindapañho (2nd & 3rd Chapters)

Prescribed and Recommended Texts

1. Pravacanasara-Anushilanam, Hukum Chanda Bharilla, Todaramal Smarak Trust Prakasana, Jaipur, 2005.
2. Jain Mysticism, Kamal Chandra Sogani, Prakrit Bharati Akademi, Jaipur, 2002.
3. Bauddha Samskriti, Rahul Sankrityayan
4. Bauddha Dharma Ke Vikasa Ka Itihasa, Govind Chandra Pande, Hindi Sansthan, Lucknow.
5. 2500 Years of Buddhism, P.V.Bapat, Publication Division, Govt. of India, New Delhi.
6. Pāli-Pāiya-Pakāso, Ed. Sanghasen Singh, Deptt. of Buddhist Studies, Delhi University, Delhi.

Paper XV- Later Philosophical Texts and Further Developments

80+20=100

1. Tattvārthavārtikam of Akalanka, (Prathama Adhyaya)
2. Mūlamādhyamika-Kārikā (Āryasatya-Nirvāna-Parīkṣādvayam)
3. Development of Jaina Order in North India, Nepal and Karnataka
4. Expansion of Buddhist Order in Sri Lanka and Other South Asian Countries, Central Asia, China, etc.

Prescribed and Recommended Texts

1. Tattvārthavārtikam of Akalanka, Ed. Mahendra Kumar, Bhartiya Jnanapitha Prakashan, New Delhi, 1993.
2. Mūlamādhyamika-Kārikā of Nāgārjuna, Institute of Sanskrit Learning, Darbhanga (Bihar).
3. Jain Sahitya Ka Brihad Itihasa (Part I & II), Parshvanath Vidyasrama Shodh Sansthan, Varanasi, 1969.
4. Bauddha Dharma Darshana, Acharya Narendra Dev, MLBD, Delhi.
5. Davvasaṅgaho (Dravyasaṅgraha) of Nemichandra Siddhantacakravarti, Ed. Sanghasen Singh, Deptt. Of Buddhist Studies, Delhi University, Delhi.

Paper XX - Contemporary Jainism and Buddhism in India

80+20=100

1. Further emergence of Sub-sects and Schools of Thought -
Opposition to idolatry - Loka Shah, Sthankavasi Sect, Tera Panth, Acharya Tulasi's Order, Resurgence of Digambara Order - Sruta-Samvardhini Sabha and so on.
2. Revival of Buddhism in India -
Role of Kripasarana Mahasthavira in Bengal, Establishment of Mahabodhi Society of India, Emergence of B.R.Ambedkar and Its Impact, Role of Govt. of India under the Stewardship of Jawaharlal Nehru, etc.
3. Jain Institutions (Academic and Religious) in India and Abroad -
Role of Jain Muniæ - Muni Vidyananda, Muni Gyan Sagar, etc. Muni Susheel Kumar and his Mission Abroad (in America, Canada, etc.). Western Authors on Jainism - Hermon Yacobi, Max Muller, etc. Main Jain Shrines in India.
4. Buddhist Institutions (Academic and Religious) in India -
Role of Western Authors, Archeologists, Historians, etc. in spreading Bud-

dhist Awareness, Establishment of Buddhist Academic Institutes and Their Present-day Status.

Prescribed and Recommended Texts

1. Jaina Dharma Darshana, Mohanlal Mehta
2. Tirthankar Mahavira Aur Unaki Acharya-Parampara, Nemi Chanda Shastri
3. Jaina View Of Life, T.G.Kalaghatagi
4. Śravakācārasaṅgraha, Edited by Hiralal Diddhantashastri, Sruta Bhandar Evam Grantha Prakashan Samiti, Kakatana, Maharashtra.

4. संस्कृतशिक्षणाय अधिगमार्थञ्च सामग्र्योत्पादनम्

Material Production for Sanskrit Teaching/Learning

पत्रम् V 80 + 20=100

छात्र का विकास एवं शिक्षण अधिगम प्रक्रिया - डा. आर्. ए. शर्मा

पत्रम् X 80 + 20=100

1. संस्कृतशिक्षण - रघुनाथ सफया
2. संस्कृतस्वाध्यायः - प्रथमा दीक्षा - राष्ट्रियसंस्कृतसंस्थानम्, नवदेहली

पत्रम् XV 80 + 20=100

1. शिक्षण एवं अधिगम का मनोविज्ञान - रमन बिहारी लाल

पत्रम् XX 80 + 20=100

1. संस्कृतशिक्षणम् - नवीनप्रविधयश्च - डा. च.ल.ना. शर्मा, डा. फतेहसिंह
2. संस्कृतस्वाध्यायः - द्वितीया दीक्षा - राष्ट्रियसंस्कृतसंस्थानम्, नवदेहली

5. धर्मशास्त्रम् (Dharmashastra)

पत्रम् V

80 + 20=100

मनुस्मृतिः - 8, 9 अध्यायाः

- Unit I**
1. राज्ञः व्यवहारदर्शनप्रकारः ।
 2. व्यवहारभेदास्तेषां स्वरूपञ्च ।
 3. अर्थ्यादिपरीक्षाप्रकारः ।
 4. बालादिधनरक्षणोपायाः ।

Unit II

1. ऋणादानम् ।
2. साक्षिविभावनम् ।
3. वृद्धिभेदाः ।
4. प्रतिभूविचारः ।

पत्रम् X

80 + 20=100

Unit III

1. निक्षेपविचारः ।
2. अस्वाभिविक्रयः ।
3. सम्भूयसमुत्थानम् ।
4. दत्तानपक्रिया वेतनादानश्च ।
5. संविद्कतिक्रम् ।
6. क्रयविक्रयानुशयः ।
7. स्वामिपालविवादः ।
8. सीमाविवादप्रकारः ।
9. वाक्पारुष्यं दण्डपारुष्यञ्च ।
10. लेयं साहसञ्च ।
11. स्त्रीसंग्रहणां दासप्रकाराश्च

Unit IV

1. स्त्रीपुंधर्माः ।
2. नियोगः ।
3. दायविभागः ।
4. ज्येष्ठादेर्विशोद्धारः ।
5. पुत्रशब्दार्थः ।
6. पुत्रिसौरसयोर्धनविभागः ।
7. औरसक्षेत्रजयोर्विभागः
8. द्वादशपुत्रलक्षणानि ।
9. स्त्रीधनानि ।
10. अनंगाः ।
11. अविभाष्यम् ।
12. संपृष्टधनवियोगः ।
13. घृतं समाद्वयञ्च ।
14. सप्तप्रकृतयः ।
15. वैश्यधर्मः शूद्रधर्माश्च ।

पत्रम् XV

80 + 20=100

याज्ञवल्क्यस्मृतिः व्यवहाराध्यायः-

- Unit I**
1. व्यवहारपरिभाषा शब्दार्थश्च ।
 2. व्यवहारस्यपादचतुष्टयं व्यवहारभेदाश्च ।
 3. दुष्टसाक्षिणः साक्षीणां क्रमश्च ।
 4. प्रमाणभेदाः असिद्धव्यवहाराश्च ।

- Unit II**
1. ऋणादानम् ।
 2. वृद्धिव्यवस्था ।
 3. प्रतिभूविचारः ।
 4. अधिविचारः ।
 5. उपनिधिः ।

6. साक्षिस्वरूपं साक्षिभेदाश्च ।
7. लेख्यप्रमाणम् ।
8. दिव्यानि, तेषां स्वरूपं भेदाश्च ।

पत्रम् XX

80 + 20=100

Unit III

1. दायविभागः ।
2. स्वत्ववादः ।
3. अविभाज्यधनानि ।
4. अनेकपितृकाणां विभागः ।
5. पुत्रभेदास्तेषां लक्षणानि धनविभागप्रकारश्च ।
6. शूद्रधनविभागे विशेषः ।
7. अप्रजपुं धनविभागप्रकारः ।
8. संसृष्टधनविभागविचारः ।
9. स्त्रीधनानि, अप्रजस्त्रीधनविभागश्च ।

Unit IV

1. सीमाविवादः ।
2. स्वामिपालविवादः ।
3. अस्वामिविक्रयः ।
4. दत्ताप्रदानिकम् ।
5. क्रीतानुशयः ।
6. अभ्युपेत्याशुश्रूषा ।
7. संविद्व्यतिक्रमः ।
8. वेतनादानम् ।
9. द्यूतसमाह्वयः ।
10. वाक्पारुष्यं दण्डपारुष्यञ्च ।
11. साहसम् ।
12. विक्रीयासंप्रदानम् ।

13. स्तेयम् ।
14. स्त्रीसंग्रहणम् ।
15. प्रकीर्णकम् ।

6. शारीरिक शिक्षा (Physical Education)

Paper V History of Physical Education	80+CIA 20=100
Paper X Foundations of Physical Education	80+CIA 20=100
Paper XV Organization and Administration in physical Education	80+CIA 20=100
Paper XX Health and Health Education	80+CIA 20=100

Continuous Internal Assessment As per CBCS:-

Acharya- Ist & IInd Semester- Practical

- 1 Athletics-Running, Jumping and Throwing events. (Any one)
- 2 Volleyball, Badminton, Kabaddi, Football. (Any one).

Acharya-IIIrd & IV Semester

1. Athletics: Shotput, High Jump, Long Jump and 1500 metre Run (Any one).
2. Cricket, Kho-Kho, Yoga Hockey, Chess. (Any one)

Paper-V

80+20=100

1. History of Physical Education

- Meaning and Definition of Physical Education.
- Aim and objectives of Physical Education.
- Scope and Allied filed of physical Education.
- Relationship of Physical Education to General Education.
- Modern Concept of Physical Education.

2. History

- Physical Education in Ancient India
- Physical Education in Medieval India
- Physical Education in Modern India (After 1947)
- Physical Education in Greece & Rome

3. Ancient and Modern Olympic Games:-

- History of Ancient and Modern Olympic Games
- Objective of Olympic Movement.
- Olympic Charter, Motto and Flag.

Asian Games-

- History of Asian Games, Objectives Charter, Motto and Flag.

Commonwealth Games-

-History, Objectives, Charter, Motto and Flag

4. Contribution to the Development of physical education and sports

-Netaji Subhash National Institute of Sports, Patiala

-Sports Authority of India (SAI)

-Laxmibai National Institute of Physical Education, Gwalior.

-YMCA, Physical Education College, Madras.

-India Olympic Association (IOA)

5. History of Measurement and Evaluation

(a) Meaning of Test, Measurement, Evaluation

(b) Criteria of Test Construction/ Selection.

(c) Physical Fitness Tests.

-AAHPER Youth Fitness Test

-Harvard Step Test.

(d) Anthropometric Test

-Body Weight

-Height

-Sitting/Height

-Chest Circumference

Paper-X

80+20=100

1. Meaning of Physical Education and

-Aims, importance and Contribution.

-Philosophy of Physical Education.

-Meaning of Philosophy,

-Physical Education and Philosophy.

-Importance and need of Philosophy.

-Idealism,

-Naturalism,

-Pragmatism

-Existenselism

2. Biological Foundation of Physical Education

-Heredity and Environment.

-Growth and Development.

-Structural and Physiological Differences in male and female

-Body Systems and Body Types.

3. Psychological Foundation of Physical Education.

-Meaning and definition of Psychology

-Intelligence,

-Learning of Psychology,

-Intelligence, Anxiety, Motivation.

-Learning, confidence

-Psycho-Physical unity

-Laws of Learning.

4. Sociological Foundation of Physical Education.

-Contribution of Sports and Physical Education to Society.

-Development of Social Qualities.

-Competition and Co-operation.

-Physical Education and Sports as a need of Modern Education.

5. Posture, Yogic Asanas.

-Meaning of posture.

- Type of posture-Endomorphic, Mesomosphic and Ectomorphic posture.
- Yogic Asanas and Their types and benefits.
- Astang Yoga

Paper-XV : Organization And Methods of Physical Education. 80+20=100

1. Organization for Educational Institutions.

- Organization of Sports at National Level.
- Organization of Sports at State Level.
- Organization of Sports at District Level.
- Organization of Sports at Open Competition.
- Annual Sports Tournament.

2. Meaning of Teaching Methods

- Methods of Teaching in Physical Education.
- Types of Teaching Methods.
- Principles of Teaching.

3. Tournaments.

- Meaning of Tournaments.
- Types of Tournaments
- Methods of Drawing Fixtures.
- Merit and Demerit of various types of Tournament.

4. Incentive and Awards:-

- Rajiv Gandhi khel Award.
- Dronacharya Award
- Arjun Award

- National Sports Scholarship.
- Maulana Abdul Kalam Azad Trophy.

5. Physical Educations Budget, Facilities and Equipments.

- Physical Education Budget and its preparation.
- Maintenance of Accounts, Income (Sources)
- Importance of equipment for Physical Education.
- Construction and Maintenance of Sports Grounds.
- List of equipment for Physical-Education and Sports.

Paper-XX : Health and Health Education

80+20=100

I. Health

- Meaning of Health, Dimensions of Health-
- Physical Dimensions
- Mental Dimensions
- Social Dimensions
- Emotional Dimensions
- Adjustment Dimensions

II. Health Education

- Meaning of Health Education.
- Principle of Health Education.
- Need and importance for students
- Scope for Health Education.

III. Physical Fitness and Wellness

- Importance of Fitness to individual,
- Family, society, State and County.

-Importance of Mental and Emotional Health.

-Relationship with physical Health.

-Neuro-muscular coordination.

IV. Balanced Diet and Nutrition

-Component of Balanced Diet.

-Function of Diet in the body.

-Food for Sportsmen.

-Effects of Tobacco, Alcohol, and Drugs on Human body.

V. Communicable and infectious diseases

-Kinds of Communicable/infectious diseases.

-Symptoms of communicable/infectious diseases.

-Diagnoses and treatments of Communicable/ infectious diseases.

-Common communicable/infectious disease:-

-Symptoms, Diagnoses and Treatment.

-Cholera, Malaria, Tuberculosis, Typhoid, Filaria, Diphtheria, Measles.

-HIV-AIDS

7. संस्कृतसाहित्येतिहासः भाषाविज्ञानञ्च (History of Sanskrit Literature and Philosophy)

पत्रम् V

80+20=100

1. वेदः (शिवसङ्कल्पसूक्तम्)
2. उपनिषद् (ईशावास्योपनिषद्)
3. रामायणम् (अरण्यकाण्डः -नवमसर्गः)
4. महाभारतम् (वनपर्व -29 अध्यायः)

पत्रम् X

80+20=100

1. पुराणम् - (श्रीमद्भागवतम्-दशमस्कन्धः अष्टमोऽध्यायः 25-52 श्लोकाः)
2. भासः - (उरुभङ्गम्)
3. कालिदासः - (रघुवंशम् - चतुर्थः सर्गः)
4. दण्डी (दशकुमारचरितम् - प्रथमोच्छ्वासः)

पत्रम् XV

80+20=100

1. वाजसनेयीप्रातिशाख्यम् - (1-50 सूत्राणि)
2. निरुक्तम् - (नैघण्टुककाण्डः प्रथमोऽध्यायः प्रथमः पादः)
3. पाणिनिधातुपाठः
4. पाणिनिशिक्षा

पत्रम् XX

80+20=100

1. अष्टाध्यायी - (प्रथमोऽध्यायः प्रथमः पादः)
2. महाभाष्यम् - (पस्पशाह्निकम्)
3. वाक्यपदीयम् - (द्वितीयकाण्डम् 1-30 कारिकाः)
4. अमरकोषः (प्रथमकाण्डः स्वर्गवर्गः)

सहायकग्रन्थाः-

1. यजुर्वेदः शिवसङ्कल्पसूक्तम्, चौखम्भा पब्लिकेशन्स, दिल्ली
2. उपनिषद्संग्रहः, गीताप्रेस, गोरखपुर
3. श्रीमद्भागवतपुराणम्, नागप्रकाशक, दिल्ली
4. महाभारतम्, नागप्रकाशक, दिल्ली
5. रामायणम्, श्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रियसंस्कृतविद्यापीठम्, नई दिल्ली
6. उरुभङ्गम्, चौखम्भा प्रकाशन, दिल्ली
7. रघुवंशम्, चौखम्भा प्रकाशन, दिल्ली
8. दशकुमारचरितम्, चौखम्भा प्रकाशन, दिल्ली
9. वाजसनेयी प्रातिशाख्यम्, चौखम्भा प्रकाशन, दिल्ली
10. निरुक्तम्, लक्ष्मणचन्द मेहरचन्द प्रकाशन, दिल्ली

11. पाणिनिशिक्षा, चौखम्भा प्रकाशन, दिल्ली
12. अष्टाध्यायी, प्रतिभा प्रकाशन, दिल्ली
13. महाभाष्यम्, चौखम्भा प्रकाशन, दिल्ली
14. वाक्यपदीयम्, चौखम्भा संस्कृत संस्थान, दिल्ली
15. अमरकोषः, चौखम्भा संस्कृत संस्थान, दिल्ली

8. संस्कृतं संस्कृतिश्च (Sanskrit and Indian Culture)

पत्रम् V **80 + 20=100**

1. माहेश्वरसूत्राणि
2. नाट्यशास्त्रम् - (1, 6 अध्यायौ)
3. वाक्यपदीयम् - (प्रथमकाण्डम् 1-40 कारिकाः)

पत्रम् X **80 + 20=100**

1. श्रीमन्माधवाचार्यप्रणीतः सर्वदर्शनसङ्ग्रहः - (चार्वाकः, जैनः, बौद्धः, वेदान्तश्च)
2. चरकसंहिता - (सूत्रस्थानम् प्रथमोऽध्यायः 1-50 श्लोकाः)
3. वृत्तरत्नाकरः

पत्रम् XV **80 + 20=100**

1. धर्मशास्त्रम् - (मनुस्मृतिः द्वितीयोऽध्यायः)
2. अर्थशास्त्रम् - (तृतीयाधिकरणम्, अष्टादशोऽध्यायः उनविंशोऽध्यायश्च)

पत्रम् XX **80 + 20=100**

1. कात्यायनप्रणीतं शुल्वसूत्रम् - (प्रथमकण्डिका)
2. भगवद्गीता - (चतुर्थोऽध्यायः)

सहायकग्रन्थाः-

1. नाट्यशास्त्रम्, गायकवाड ओरिएंटल प्रकाशन, बडौदा
2. वाक्यपदीयम्, चौखम्भा संस्कृत संस्थान, वाराणसी

3. श्रीमन्माधवाचार्यप्रणीतः सर्वदर्शनसङ्ग्रहः, भारतीयविद्याप्रकाशन, दिल्ली
4. चरकसंहिता, मोतीलाल बनारसीदास, दिल्ली
5. वृत्तरत्नाकरः, भारतीय बुक कार्पोरेशन, दिल्ली
6. मनुस्मृतिः, मोतीलाल बनारसीदास, दिल्ली
7. अर्थशास्त्रम्, चौखम्भा विद्या भवन, वाराणसी
8. शुल्वसूत्रम्, नाग प्रकाशक, दिल्ली
9. भगवद्गीता, श्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रियसंस्कृतविद्यापीठम्, नई दिल्ली

9. जैनदर्शनम् - साहित्यम् अभ्यासश्च (Jainism - Literature and practice)

Paper V

80+20=100

जैनधर्मः, तीर्थङ्करपरम्परा, भगवान् महावीरः तस्य समवशरणसभा गणधराः दिव्यदेशना च, द्रव्यश्रुतस्य स्वरूपं भेद-प्रभेदाश्च, श्रुतसंरक्षा, तदही आचार्यपरम्परा, श्रुतधरसारस्वताचार्याणां परिचयः, महावीरोत्तरवाले राजवंशेषु जैनधर्मस्य स्थितिः प्रचारक्षेत्राणि च ।

सहायकपुस्तकानि

1. जैनधर्म - पं० कैलाशचन्द्र शास्त्री वाराणसी
2. तीर्थङ्कर महावीर और उनकी आचार्य परम्परा- डॉ० नेमीचन्द्र शास्त्री
3. जैनधर्म का इतिहास - डॉ० हीरालाल जैन

Paper X

80+20=100

श्रावकधर्मः, सम्यग्दर्शनं सम्यग्ज्ञानं सम्यक्कारित्रम्, अहिंसाविमर्शः, पञ्चाणुव्रतानि, शीलव्रतानि, सल्लेखनाविषयकम्, सकलचारित्रम् - मुनेः आचारः, निश्चयव्यवहारमोक्षमार्गश्च ।

पाठ्यग्रन्थः - अमृतचन्द्रसूरिविरचितः पुरुषार्थसिद्ध्युपायः

Paper XV

80+20=100

जैनसंघः, संघभेदाः, दिगम्बरश्चेताम्बरसम्प्रदायौ तत्र भेदोपभेदाः, दिगम्बरश्चेताम्बरयोः साहित्यपरिचयः, जैनस्थापत्यं मूर्तिकला च, जैनधर्मप्रभावकाः प्रमुखाः सम्राजः ।

सहायकग्रन्थाः-

1. जैनधर्म - पं० कैलाशचन्द्रशास्त्री वाराणसी

2. तीर्थङ्कर महावीर और उनकी आचार्यपरम्परा - डा. नेमीचन्द्रशास्त्री
3. जैनधर्म का इतिहास - डा. हीरालाल जैन
4. जैनधर्म का बृहद् इतिहास - सम्पादक - डॉ. सागरमल जैन, वाराणसी

Paper XX

80+20=100

जैनमते लोकस्यावधारणा भेदाश्च, द्रव्यगुणपर्यायविमर्शः, षड्विधद्रव्याणि, सप्ततत्त्वविवेचनम्, जैनकर्मसिद्धान्तः, आत्मकर्मणोर्बन्धः, तस्य भेदाः प्रकृतिप्रदेशस्थित्यनुभागबन्धाः, चतुर्दशगुण-स्थानानि, पञ्चविधं ज्ञानं तत्र सम्यङ्मध्यावधारणा, प्रमाणस्य लक्षणम् तद्भेदोपभेदाश्च, स्याद्वादः सप्तभङ्गीन्यायश्च, ध्यानस्य स्वरूपं भेदाः विधिश्च ।

सहायकग्रन्थाः -

1. तीर्थङ्करमहावीर और उनकी आचार्यपरम्परा - डॉ. नेमीचन्द्रशास्त्री
2. जैनकर्मसिद्धान्ते बन्धमुक्तिविमर्शः - डॉ. श्रीयांशुकुमार सिंघर्ह

10. वैदिकसाहित्यम् उपनिषदश्च (Vedic Literature and Upanishadas)

Paper V

80+20=100

I. वैदिकसाहित्यविमर्शः

मैक्समुल्लर - जाकोबी विन्टरनेन्ट-वेबर-तिलकाः, एतेषां चिन्तनैः सह भारतीयसिद्धान्तपरम्परायाः अध्ययनं समन्वयश्च

II. चतुर्णामपि वेदानां क्रमः परिचयश्च

संहिता-ब्राह्मण-आरण्यक-उपनिषदः उपवेदाश्च

III. वेदोक्तदेवतानाम् अर्थपुरस्सरं सूक्तविवेचनम्

Paper X

80+20=100

I. साम्प्रतिके जीवने वेदोक्ततत्त्वानां समन्वयाविष्कारः

वेदे जलतत्त्वम्, यज्ञात् पर्यावरणशुद्धिः, वेदे सामाजिकव्यवस्था, वेदे समत्वम्, वेदे अनुशासनपद्धतिः, इत्यादयो विषयाः

II. तैत्तिरीयोपनिषदः भृगुवल्ली (शाङ्करभाष्योपेता)

बिन्दवः -

भृगोः पितरं प्रति प्रश्नः, पितरुपदेशः ।

द्वितीयानुवाकः - अन्नस्तुतिः महत्त्वं च ।

तृतीयानुवाकः - प्राणानां स्तुतिः महत्त्वं च ।

चतुर्थानुवाकः - मनसः स्तुतिः महत्त्वं च ।

पञ्चमानुवाकः - विज्ञानस्य ब्रह्मत्वप्रतिपादनम् ।

षष्ठानुवाकः - आनन्दस्यैव ब्रह्मत्वम् ।

सप्तमाष्टमनवमेषु - अन्नब्रह्मणः वैशिष्ट्यप्रतिपादनम् ।

Paper XV

80+20=100

I. वैदिकसृष्टिविज्ञानम्

भौतविज्ञानम्, रसायनविज्ञानम्, वनस्पतिविज्ञानम्, जन्तुविज्ञानम्,
शिल्पविज्ञानम्, कृषिविज्ञानम् इत्यादयः

II. वेदस्य व्यावहारिकत्वम्

वेदे अर्थव्यवस्था, आरोग्यचिन्तनम्, गणितम्

Paper XX

III. वेदे अलङ्काराः

प्रसिद्धाः उपमा- रूपकादयः

IV. उपनिषदः

1. उपनिषत्सु वर्णिताः प्रसिद्धाः कथाः ।
2. महावाक्यानां चिन्तनम् (द्वैत-अद्वैत-विशिष्टाद्वैतादिषु) ।
3. उपनिषत्सु सुभाषितानि ।
4. पुनर्जन्मनः मोक्षस्य च विवेचनम् ।
5. उपनिषदां योगदानम् ।

**11. प्राचीनभारतीयमनोविज्ञानम्
(Ancient Indian Psychology)**

Paper V

80+20=100

- Concept of Psychology : Its developement, meaning, definitions, nature, scope, methods & branches.
- Philosophy and Psychology
- About Ancient Indian Psychology
- Foundations of Ancient Indian Psychology.

Paper X

80+20=100

- Vedic Literature and Indian Psychology
- Upanishads and Indian Psychology.
- Jainism and Indian Psychology.
- Buddhism and Indian Psychology.

Paper XV

80+20=100

- The GEETA and Indian Psychology.
- SANKHYA Philosophy and Indian Psychology.
- YOGA Philosophy and Indian Psychology.
- NYAYA - VAISHESHKA Philosophy and Indian Psychology.

Paper XX

80+20=100

- MEEMANSA - VEDANTA Philosophy and Indian Psychology.
- SANKHYA Philosophy and Indian Psychology.
- HEREDITY, REBIRTH and SANSKARA
- HUMAN BODY : The Nervous system and Ductless Glands, Organs.

12. वर्णनात्मकं भाषाविज्ञानम्
(Introduction to Descriptive linguistics)

Paper V

80+20=100

Introduction to Descriptive Linguistics

Unit 1 : General Linguistics : Levels of Study of Language

Unit 2 : Phonetics

Unit 3 : Phonology

Unit 4 : Morphology

Unit 5 : Syntax

(The contributions of Sanskrit Tradition and of the Western Tradition should be highlighted)

Recommended Readings :

1. A Linguistic Analysis of the Rgveda *Padapatha* by V.N. Jha, Indian Books Centre, New Delhi.
2. Studies in the Padapatha, by V.N. Jha, Pratibha Prakashan, New Delhi.
3. Language, F. Sausure
4. Language, L. Bloomfield, 1969.
5. A Course in Modern Linguistics, Hockett, 1958.
6. Introduction to Theoretical Linguistics, John Lyons, 1968.
7. Phonetics in Ancient India, W.S. Allen 1971
8. Critical Studies in the Phonetic Observations of Indian Grammarians, Siddheshwar Verma, 1961
9. Language, Grammar and Linguistics in Indian Tradition, V N Jha, CSC, New Delhi 2010.

Paper X**80+20=100****Introduction to Structural Linguistics**

Unit 1 : Chomskyan Linguistics

Unit 2 : Transformational Grammar

Unit 3 : Generative Grammar

Unit 4 : Case-Grammar and language Universal

Unit 5 : Paninian Linguistics

(The contributions of Paninian Tradition and the Western Tradition may be compared and contrasted.)

Recommended Readings :

1. Language Grammar, and Linguistics in Indian Tradition Edited by V.N. Jha CSC, New Delhi, 2010.
2. Aspects of Syntax-Noam Chomsky, 1956
3. Language and its structure-Ronald W.Langacker, 1973
4. Main Trends in Modern Linguistics-Maurice Leroy, 1967
5. Theoretic Linguistics, John Lyons
6. New Horizons in Linguistics, John Lyons

Paper XV**80+20=100****Introduction to Historical Linguistics**

Unit 1 : Indo-European Families of Languages

Unit 2 : Indo-European Linguistics

Unit 3 : Indo-Iranian and Old Indo-Aryan

Unit 4 : Middle-Indo-Aryan, New Indo-Aryan Languages

Unit 5 : Sanskrit and Indian Languages

(The relationship of Sanskrit and Modern languages should be highlighted)

Recommended Readings :

1. *yu-bh-tah samskritam-prati* by G.B. Palsule, Rashtirya Sanskrit Sansthan, New Delhi
2. Historical Linguistics and Indo-Aryan Languages, A.M. Ghatage, 1962
3. Origin and Development of Bengali Language, S.K. Chatterjee
4. A Linguistic Introduction to Sanskrit, B.K. Ghose
5. Some Aspects of Indo-Aryan Languages, 1968.
6. The Date of the Rgveda and the Aryan Migration, S.S. Mishra, 1999
7. A comparative Grammar of Sanskrit, Greek and Hittite, S.S. Mishra, 1968.

Paper XX

80+20=100

Introduction to Philosophy of Language

Unit 1 : Language, Thought and Reality

Unit 2 : Sense of Meaning and Referent

Unit 3 : Theories of *sabdabodha*

Unit 4 : Speech Ant and Discourse

Unit 5 : Bhartrhari's Philosophy of Language

(The treatment of language by the Indian Philosophers should be highlighted)

Recommended Readings:

1. Language and Realty, B.K. Matilal, 1971
2. The Problem of Meaning in Indian Philosophy, R.C.
3. Indian Theories of Meaning, K.K. Raja, 1963.
4. Philosophy of Language - An Indian Approach, P.K. Mujumdar, 1970
5. Philosophy of Word and Meaning, Gaurinath Shastri, 1959.
6. Meaning of Meaning, Ogden and Richards, 1960

7. Philosophical Investigations, Wittgenstein, 1963
8. *Bhartrhari*, K.S. Iyer, 1969
9. *Bhartrhari : Language, Thought and Reality* Edit. By Mithilesh Chaturvedi, MLBD, 2009.
10. *Language, Grammar and Linguistics in Indian Tradition* , Edit. By V.N. Jha, CSC, New Delhi, 2010.
11. *Language, Meaning and Context*, John Lyons.

13. वास्तु (Vastu)

80+20=100

पत्रम् V

वास्तुसौख्यम् (टोडरमलविरचितम्)	1-3 भागः	20 अङ्कः
वास्तुसौख्यम् (टोडरमलविरचितम्)	4-5 भागः	20 अङ्कः
वास्तुसौख्यम् (टोडरमलविरचितम्)	6-7 भागः	20 अङ्कः
वास्तुसौख्यम् (टोडरमलविरचितम्)	8-9 भागः	20 अङ्कः

पत्रम् X

80+20=100

मुहूर्त्तचिन्तामणिः (रामाचार्यः)	वास्तुप्रकरणम्	20 अङ्कः
बृहत्संहिता	वास्तुविद्याध्यायः	20 अङ्कः
बृहत्संहिता	प्रासादलक्षणाध्यायः	20 अङ्कः
बृहत्संहिता	प्रतिमालक्षणाध्यायः	20 अङ्कः

पत्रम् XV

80+20=100

समराङ्गणसूत्रधारः

(क)	शयनासनलक्षणम्	5 अङ्कः
(ख)	यन्त्रविधानम्	15 अङ्कः
(ग)	वैष्णवादिस्थानकलक्षणम्	20 अङ्कः
(घ)	नागर-द्रविड-वावाट-भूमिजप्रासादलक्षणम्	20 अङ्कः

- (ड) अजन्ता-एलोरा-स्तूप-गुप्त-चालुक्य-मदुर- 20 अङ्कः
मीनाक्षि-सुन्दरेश्वरम्-जम्बुकेश्वरम्-रामेश्वरम्-
चिदम्बरम्-कोणार्क-लिङ्गराज-जगन्नाथ-
विश्वनाथमन्दिराणां वास्तुदृष्ट्या संक्षिप्तपरिचयः

पत्रम् XX

80+20=100

मयतम्	1-4 अध्यायाः	20 अङ्कः
मयतम्	5-7 अध्यायाः	20 अङ्कः
मयतम्	8-10 अध्यायाः	20 अङ्कः
मयतम्	11-12 अध्यायौ	20 अङ्कः

**14. भारतीय-रङ्गमञ्चं संस्कृतनाटकप्रस्तुतिश्च
(Indian theatre and Sanskrit Play production)**

प्रश्नपत्र V

80+20=100

1. भरतमुनि के नाट्यशास्त्र का परिचय, नाट्यशास्त्र की अध्यायानुसार विषयवस्तु
2. नाट्योत्पत्तिकथा तथा प्रेक्षागृह के प्रकार
3. भरतसम्मत अभिनयविधान, करण, अंगहार, मण्डल तथा चारी का परिचय

प्रश्नपत्र X

80+20=100

1. कक्ष्याविभाग, लोकधर्मी तथा नाट्यधर्मी, वृत्ति, प्रवृत्ति, आतोद्य ।
2. रस, भाव, सामान्याभिनय और चित्राभिनय

प्रश्नपत्र XV

80+20=100

1. संस्कृत नाटक की परम्परा, दशरूपकविधान
2. अभिनय व रङ्गमञ्च की दृष्टि से भास, कालिदास, चतुर्भाणी, शूद्रक, विशाखदत्त, भवभूति, राजशेखर, वत्सराज और बोधायन का परिचय ।
3. संस्कृत नाटक तथा लोकनाट्य

प्रश्नपत्र XX

80+20=100

1. संस्कृत नाटक और विश्वरङ्गमञ्च
2. आधुनिक रङ्गमञ्च पर संस्कृत नाटकों की मूल या अनूदित रूप में मुख्य प्रस्तुतियों व

रङ्गनिर्देशकों का परिचय।

3. प्रायोगिक

प्रथम प्रश्नपत्र की पाँचों तथा द्वितीय प्रश्नपत्र की इकाई दो व तीन के आधार पर प्रदर्शन, प्रस्तुति, माडल निर्माण व व्याख्या।

अनुशंसित ग्रंथ

संक्षिप्तनाट्यशास्त्रम् – राधावल्लभ त्रिपाठी, वाणीप्रकाशन, नई दिल्ली

नाट्यशास्त्र विश्वकोश – राधावल्लभ त्रिपाठी, वाणीप्रकाशन, नई दिल्ली

वैदिकवाङ्मयस्येतिहासः भारतीयसंस्कृतिश्च-इति कृते अनुशंसिताः ग्रन्थाः अधोलिखिताः

1. संस्कृतसाहित्येतिहासः, वैदिकः भागः
2. संस्कृतसाहित्येतिहासः, – मैकडोनेल
3. संस्कृतसाहित्येतिहासः – विन्टरनिट्स
4. भारतीयं वृत्तम्, राष्ट्रियसंस्कृतविद्यापीठम्, तिरुपतिः
5. भारतीय धर्मशाखाएं और उनका इतिहास, वाचस्पति गैरोला, चौखम्बासुरभारती प्रकाशन, वाराणसी, 1998
6. History of Literature by Maurice Winternitz, M.L.B.D., 1986.
7. वैदिक साहित्य का इतिहास, गजाननशास्त्री मुसलगाँवकर, चौखम्बासंस्कृतसंस्थानम्, वाराणसी, 1994
8. भारतीय वाङ्मय का बृहद् इतिहास – उत्तरप्रदेश संस्कृत संस्थान।
9. भारतीय संस्कृति – सातवलेकर
10. भारतीय संस्कृति – बलदेव उपाध्याय
11. भारतीय संस्कृति – भोलाशंकर व्यास
12. भारतीय संस्कृति – रामजी उपाध्याय
13. भारतस्य सांस्कृतिकनिधिः डॉ. रामजी उपाध्यायः
14. हिन्दू धर्म दीपिका – डॉ. विद्यानिवास मिश्र
15. धर्मशास्त्रीय विषयों का परिशीलन – मिथिला विद्यापीठ, दरभङ्गा

